

পুরুষোত্তম গজপতি
ৰচিত

দীপিকা ছন্দ ।

প্রকাশক
ধলবসন্ত পুথি ভঁৰাল
ধলবসন্ত, যোৰহাট ।

১৯৫৬

মূল্য পাচ সিকি মাত্ৰ ।

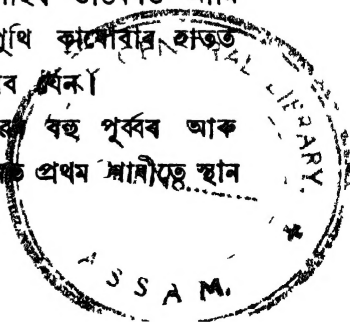
পাতনি

দীপিকা ছন্দ খনি অতি অনুপম গ্রন্থ। ভকত সকলে ইয়াক বৰ আদৰৰে বাখে। এই পুথি খনি বহুত দিনৰ আগতে ছাপা হৈছিল। মাজতে অনেক দিন ছাপা নাছিল, কিন্তু অনেক ঠাইৰ পৰা এই পুথি বিচাৰি চিঠি-পত্ৰ আহি থকাত আৰু বিশেষকৈ নগাঁৱৰ শ্ৰীৰমাকান্ত মুক্তিয়ার আতৈ আৰু গোলাঘাটৰ শ্ৰীসোণাৰাম চুতীয়া দেৱৰ অনুৰোধত পুথিখনি ছাপাই উলিওৱা হল।

পুৰণা ছাপা পুথিৰ বাজে হাতে লিখা পুথি নোপোৱাত ছাপা পুথিখনি যি দৰে আছিল সেই দৰেই ৰখা হল। মূলপত্ৰ খনিত দ্বিতীয় অধ্যায়ত আৰু কেইটামান কলাৰ নাম দিয়া হৈছে। পুথিখনি পঢ়িলে এই কলা কেইটিৰ কথা বুজিব পাৰি কিন্তু ছাপা পুথিত এই কলা কেইটিৰ নাম নথকাত ভিতৰত শিকনামা হিছাবে দিয়া নহল। গ্ৰন্থাৱলী আৰু গ্ৰন্থ সমাপ্তি শিতান দুটিও আমিহে লগাই দিয়া। প্ৰথম অধ্যায়ত কলাৰ ভাগ পুথিতে থকা—দ্বিতীয় অধ্যায়ত তেনে ভাগ নাই।

আশা কৰো সুধী সমাজে কিবা দোষাদোষ দেখিলে আমাক আঙুলিয়াই দিব—যাতে পাছৰ তাঙৰণত আমি শুধবাই দিব পাৰো। পুৰণি পুথি কাশীৰীয়া হাতত থাকিলে অনুগ্ৰহ কৰি মিলাই চাব খন।

এই পুথিখনি শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ বহু পূৰ্বৰ আৰু আমাৰ পুৰণা পুথিবিলাকৰ ভিতৰত প্ৰথম দ্ৰাৱীড়স্থান

পাবৰ যোগ্য। এই খনি পুথি প্ৰায় এঘাৰ'শ বছৰৰ
আগতে লিখিত বুলি কোনো কোনোৱে কয়।

পুৰণা পুথি বিলাকৰ আদৰ ৰাইজৰ মাজত বঢ়াটো
অতি আনন্দৰ কথা। আমাৰ ধলৰ সত্ৰ পুথি ভঁৰালে আজি
আটেকুৰি বছৰ ধৰি নানা আপদ বিঘিনি আৰু আলৈ আন্ত-
কালৰ মাজেদি এনে পুৰণা পুথি প্ৰকাশ কৰি সাহিত্য
ক্ষেত্ৰলৈ অৰ্ঘ্য নিবেদন দি আহিছে। এই খিনিতে
এনে এটি অন্তৰ্ধানক মৰমৰ চকুৰে চাবলৈ গোহাৰি
জনাই থলো।

“অন্নমিতি বিস্তৰেণ।”

শ্ৰীনৰনাথ গোস্বামী

ধলৰসত্ৰ

২০।৭।৫৬

দীপিকা ছন্দ

সূচীপত্র

প্রথম অধ্যায়

১। শ্লোক	...	...	১
২। গ্রন্থাবলি (পদ)	...	...	২
৩। দেয়তা কলা	...	...	৩
৪। ব্রহ্ম কলা	...	...	২
৫। বৈষ্ণব কলা	...	...	১৫
৬। বাজ কলা	...	...	১২
৭। ধবলী কলা	...	...	২২
৮। মহিপতি কলা	...	...	১৬
৯। নবেন্দ্র কলা	...	...	২৯

২য় অধ্যায়

১। পাশু কলা (কুমুবি)	...	৩৮
২ শূত্র কলা (পদ)	...	৪০
৩। বসুমতী কলা (ছবি)	...	৬০
৪। বৈকুণ্ঠ কলা (ছলড়ী)	...	৭০
৫। বলি কলা (পদ)	...	৮৭
৬। গ্রন্থ সমাপ্তি (ছলড়ী)	...	৯০

দীপিকা-ছন্দ ।

প্রথম অধ্যায় ।

শ্লোক

নাৰায়ণং নমস্কৃত্য মৰঠৈব নৰোত্তমং ।
দেবীং সব্রতীকৈব ততো জয়মুদীৰয়েৎ ॥

পদ

জয় নমো হবি হব শির নিবঞ্জন ।
পালন সংহাব আদি দেৱ সনাতন ॥ ১
ব্রহ্মময় মূৰ্ত্তি যাৰ ক্ষয় ব্যয় নাই ।
হেন সদাশির পাৱে প্ৰণামো সদায় ॥ ২
ব্রহ্মাকপে প্ৰজা পালা বিষ্ণুকপ ধৰি ।
কপ্ৰকপে নিয়া প্ৰভু জগত সংহৰি ॥ ৩

হেন মহেশ্বৰৰ চৰণ ছাদি ধৰি ।
 গুৰুৰ কৃপাক মনে পৰম সাদৰি ॥ ৪
 ৰচিবো দীপিকা ছন্দ নামে গ্ৰন্থ পদ ।
 দিগপতি সবাৰো চৰিত্ৰ বিদগদ ॥ ৫
 শিৱ বহন্তত হৰে জায়াত কহন্ত ।
 গোৰীয়ে পুছন্তে যেন কহিয়া আছন্ত ॥ ৬
 আৰু হংস কাকিত কহিছা নাৰায়ণে ।
 মহা পুৰাণতো কৈলা শূক মহাজনে ॥ ৭
 জামল সংহিতা হৰে গোৰীৰ আগত ।
 কহিয়া আছন্ত ৰাজনীতি যেন মত ॥ ৮
 তাকে কিছু বৰ্ণাইবাক মোৰ ভৈল মতি ।
 পুৰুষোত্তম মোৰ নাম গজপতি ॥ ৯
 অগাধ সাগৰ ইটো কথা শ্ৰেষ্ঠতৰ ।
 তথাপি আমাৰ আশা মিলিল ডাঙ্গৰ ॥ ১০
 যেন মতে নৃপ সবে পৃথিবী পালিবে ।
 সত্য ত্ৰায় ৰূপে যশ ধৰ্ম্মক স্থাপিবে ॥ ১১
 প্ৰথমে কহন্ত হৰে গোৰীৰ আগত ।
 সপ্তম অধ্যায় অস্তে শিৱ বহন্তত ॥ ১২
 গুনিয়ো দীপিকা ছন্দ কলা দেৱতাৰ ।
 গোৰীৰ আগত হৰে কহিলন্ত সাৰ ॥ ১৩

দেবতা কলা

পদ

এক দিনা ত্রিনয়নে কৈলাসত বসি ।
 প্রকাশ কৰন্তু যেন কোটি ৰবি শশী ॥ ১৪
 যোগানে আছন্ত নন্দি ভৃঙ্গি আদি যত ।
 মহামায়া গোবী আছে বসিয়া লগত ॥ ১৫
 পুছন্ত গোবীয়ে শঙ্কৰৰ মুখ চাই ।
 পুছুহোঁ তোমাৰ আগে কহিয়ো গোঁসাই ॥ ১৬
 কাক পালা কাক ভ্রজা সংহাৰাহা কাক ।
 কোনবা সকলে পূজা কৰয় তোমাক ॥ ১৭
 মোহোৰ আগত আবে কহিয়োক তাক ।
 যদি দাসী বুলি প্রভু ধৰিছা আমাক ॥ ১৮
 হেন শুনি শঙ্কৰ কহন্ত যেন নীতি ।
 আদি অন্ত কথা কহোঁ শুনিয়ে পার্ৱতী ॥ ১৯
 ব্রহ্মা বিষ্ণু হৰ আমি এহি তিনি জন ।
 তিনিকো পাতিলা অধিকাৰী নাৰায়ণ ॥ ২০
 ব্রহ্মায়ে ভ্রজন্ত লোক যত প্রাণীগণ ।
 তাকেসে কৰন্তু বিষ্ণু আপুনি পালন ॥ ২১
 কদ্রুপ ধৰি আমি কৰোহোঁ সংহাৰ ।
 যতেক সংহাৰ মানে কাৰণ আমাৰ ॥ ২২
 মহামায়া প্রকৃতিসে সৃষ্টি নিয়োজিলা ।
 যাৰ যেন কাৰ্য্য ভাৰ বিভাগিয়া দিলা ॥ ২৩

প্রথমতে সুৰলোক বাসরক দিলা ।
 মহা সুখ বিভূতিক তথাতে থাপিলা ॥ ২৪
 দশদিক পালৰ পাতিলা অধিকাৰ ।
 নিয়মি বিভাগি দিলা কৰিয়া বিচাৰ ॥ ২৫
 উনপঞ্চাশত বায়ু বাদ্ৰয় আদিত্য ।
 অগণি বকণ আদি গ্ৰহগণ স্থিত ॥ ২৬
 অষ্টবসু মৰুৎগণ প্রজাপতি যত ।
 মনু মহাপুত্ৰগণ দিলন্তু সমস্ত ॥ ২৭
 যাৰ যেন নীতি কৰ্ম লোকক পালন ।
 এহি মতে ব্ৰহ্মা সৃষ্টি ভৈলেক শোভন ॥ ২৮
 এহি মতে স্বৰ্গপাল ভৈল সুৰপতি ।
 শস্য মৎস্য জীবিকা দিলন্তু যেন নীতি ॥ ২৯
 পাছে পৃথিবীত মনুষ্যক থান দিলা ।
 দেৱতাৰ পূজা যত মনুষ্যে কৰিলা ॥ ৩০
 মনু আদি মহাজনে বেদ বিহিলন্তু ।
 পাপ পুণ্য ধৰ্ম্মাধৰ্ম্ম নিৰ্ব্বন্ধি থৈলন্তু ॥ ৩১
 এহি মতে হৈলা যেষে লোকপাল চয় ।
 পাতিলা ধৰ্ম্মৰ ৰাজ্য দেৱ কুপাময় ॥ ৩২
 সাত পাতালৰ জানা কুৰি ভাগ কৰি ।
 সাজিয়া দিলন্তু পাছে যমৰ নগৰি ॥ ৩৩
 সঞ্জয়নি নামত নগৰ মনোহৰ ।
 মহাৰম্য স্থান সিটো সমান স্বৰ্গৰ ॥ ৩৪
 তাতে ধৰ্ম্ম ৰাজ্যক দিলন্তু যত্ন কৰি ।
 কোটি অৰ্ব্ববুদেক লোক থাকন্তু আবৰি ॥ ৩৫

সিদ্ধ মুনিগণ বিদ্বাদ্ধৰ পুণ্যবাসী ।
 থাকন্তু কৌতুকে ধৰ্ম্ম ৰাজ্যক উপাসি ॥ ৩৬
 যেন বৈকুণ্ঠত বিষ্ণু বসিয়া আছন্তু ।
 যাৰ যেন পাপ ভক্তি বিচাৰ কৰন্তু ॥ ৩৭
 চৈধ্যয় ভুবনে লোক আছে যত মান ।
 সবাহাৰে ন্যায় নীতি দেখে বিদ্বমান ॥ ৩৮
 চিত্ৰ গুপ্ত নামে দুই লিখক নিৰ্ভয় ।
 শুভাশুভ পাপ পুণ্য তেবেজ কৰয় ॥ ৩৯
 গুপ্ত পাপক গুপ্ত লেখকে লেখয় ।
 দেখা পাপ মানে চিত্ৰ লেখন্তু নিশ্চয় ॥ ৪০
 চৈধ্য জন সাক্ষী তাৰ থাকয় লগত ।
 ভাণ্ডিতে নপাৰে তাৰ পাপ পুণ্য যত ॥ ৪১
 নিয়ম স্বৰূপে তাক গণি লেখা কৰি ।
 নৰকক লাগি নিয়ে যমদুতে ধৰি ॥ ৪২
 সঞ্জমণি পুৰী হস্তে দক্ষিণ কাষৰ ।
 আছে মহা ভয়ানক যমৰ নগৰ ॥ ৪৩
 বহল বিস্তাৰ সভা দেখি লাগে ভয় ।
 চৌৰাশি হাজাৰ নৰ্ক দুৰ্য্যোৰ দুৰ্জ্জয় ॥ ৪৪
 তাহাতে আনন্দে বসি থাকে ৰাজা যম ।
 চাৰিভিতি দূতগণ পৰম বিক্ৰম ॥ ৪৫
 একুৰি এঘাৰ ভুজ যম নৃপতিৰ ।
 দেখিলে হৰয় স্তুতি পাতকী প্ৰাণীৰ ॥ ৪৬
 শঙ্কৰ বদতি তুমি শুনিয়ো পাৰ্ব্বতী ।
 চতুৰ্বিধ দূতৰ শুনিয়ো যেন নীতি ॥ ৪৭

হৰিৰ ভকত পিতৃ মাতৃ শ্ৰেষ্ঠ জন ।
 যিটো গোটে আসন্যাক কৰয় নিন্দন ॥ ৪৮
 সেই সবে দূত ছয়া পুৰত থাকয় ।
 ভয়ঙ্কৰ গায় মুণ্ড বেজি যেন নয় ॥ ৪৯
 খৰিকা যায় গলে চক্ষু ওঁড় কলী ।
 সূচিৰ আকাৰ জিহ্বা থাকে মেলি মেলি ॥ ৫০
 শত কোটি হাজাৰ ইমত দূতগণ ।
 পুৰত উপাসি থাকে কৰি কষ্ট মন ॥ ৫১
 হেন শুনি গোসানীৰ চমক লাগিলা ।
 ভয়ে কম্পমান ছয়া বচন বুলিলা ॥ ৫২
 কি কাৰণে পাপী সবে কৰে মন্দকাম ।
 এহি বুলি গোসানী স্মৰে বাম বাম ॥ ৫৩
 শঙ্কৰ বোলন্ত জায়া শুনা আৰু কায ॥
 ভকতক লাঠি চৰ মাৰয় নিলাজ ॥ ৫৪
 অল্পমান বুলি তাক গ্ৰহাৰ কৰয় ।
 দূত ছয়া সেই পশ্চিমত উপাসয় ॥ ৫৫
 পৰ্বত আকাৰ দেহা শৈল্য হেন কৰ ।
 মুণ্ড গোট চুটি দাস্ত আটালৰ গৰ ॥ ৫৬
 ছুই গোট আখি তাৰ কোটৰ নেদেখি ।
 পতিলা গোটৰ মান নাসা দাস্ত দেখি ॥ ৫৭
 তলত দেখয় উৰ্দ্ধে নপাৰে চাহিত ।
 কোটি হাজাৰেক তাক দেখি ভয় ভীত ॥ ৫৮
 শ্ৰেষ্ঠ জন গুৰু পিতৃ আৰু ভক্তজন ।
 অৱহেলি আসন্যাক নকষে বচন ॥ ৫৯

মহা খুলন্তুৰ তাৰ শৰীৰ হোৱয় ।
 ৰাজ আজ্ঞা শুক আজ্ঞা যিটো নকৰয় ॥ ৬০
 হৰি ভকতক দেখি উপহাস কৰে ।
 মহন্ত জনৰ যিটো দ্ৰোহক আচৰে ॥ ৬১
 সেহি পাপে দূত হোৱে উত্তৰ দিশত ।
 শূকৰৰ সম তাৰ লোম শৰীৰত ॥ ৬২
 পাছ লাগি মুখ খান উভটি থাকয় ।
 পাছকেসে লাগি দেখে আগে নেদেখয় ॥ ৬৩
 শাল বৃক্ষ সদৃশ শৰীৰ ভয়ঙ্কৰ ।
 কুলা হেন কাণ ভেক যেন নাক তাৰ ॥ ৬৪
 ছুই গোটা চক্ষু তবঙ্গী সমসৰ ।
 দেখিলে তাহাক স্মৃতি হৰে মনুষ্যৰ ॥ ৬৫
 আক নৃপ ছয়া কৰে লোকক পীড়ণ ।
 বিপ্ৰ বৈষ্ণৱৰ ধৰি লয় বহু ধন ॥ ৬৬
 লোকৰ জীৱিকা ছন্ন নৃপ ছয়া কৰে ।
 ছুষ্ট মন্ত্ৰী বাক্যে মহাপাপক আচৰে ॥ ৬৭
 বোলে মোৰ ৰাজ্য তাৰ লৈবে খুজিছয় ।
 এহি ছলবাদে জানা লোকক হিংসয় ॥ ৬৮
 মহা পাপী জন সিটো আন নজানয় ।
 মই বিনে আনে তাক কমনে মাৰয় ॥ ৬৯
 মন্ত্ৰী সমে লোকৰ চিস্তয় মহামাৰ ।
 ধন ধাণ্ডা আগ্ৰহি সকল লৱে তাৰ ॥ ৭০
 এহি সৰ মহা মহা পাতক আচৰে ।
 আয়ু শ্ৰী যশ ধৰ্ম্ম নাশ ছয়া মৰে ॥ ৭১

(৮)

সেহি বাজা দূত হোৱে পশ্চিম পাশত ।
শুনা তাৰ কহো দেহা গোটা যেন মত ॥ ৭২
তিনি ভাগ গাৱ তাৰ দেখি পোৰা শিল ।
শুকান পুখুৰি যেন হৃদয়ত খাল ॥ ৭৩
মউ বাসা সম নাসা ছুই হাত চুটি ।
ডাঙ্গৰ শৰীৰ দাঙ্গ আছয় নিকটি ॥ ৭৪
শুকিলা দশন কেশ কুকুটা ধৰল ।
ভেঙ্গুৰা চৰণ গাৱ পৰ্বত সহল ॥ ৭৫
দেখিলে মাত্ৰকে জীৱ প্ৰাণীৰ হবয় ।
হেন দূত সবে জানা উপাসি থাকয় ॥ ৭৬
হেন শুনি গোসানীৰ কম্পিত হৃদয় ।
আক নকহিবা বুলি স্বামীক মাতয় ॥ ৭৭
হেন শুনি ত্ৰিনয়ন মৌন ছয়া বৈলা ।
দেৱতা কলাক দেৱে সমাপ্তিয়া থৈলা ॥ ৭৮
পুৰুষোত্তম গজপতি মোৰ নাম ।
বঢ়িলোঁ পয়াৰ ইটো এৰি আন কাম ॥ ৭৯

---

(৯)

ব্রহ্ম কলা

দ্রুতবি

শঙ্কর বদতি   শুনিলা পার্বতী
দেৱতা কলা যিমত ।
আবে ব্রহ্ম কলা   শুনা এক মনে
কহিবো তযু আগত ॥ ৮০
অগস্তি পুলস্তি   কাশ্যপ কপিল
পরাশর বৈশ্বানর ।
জামদগ্নি মরু   আন্তিক কুমার ।
দধীচি কপিল পর ॥ ৮১
বশিষ্ঠ গোতম   ভবদ্বাজ রাম
মুকুন্দ মধু মাধৱ ।
বিশ্বামিত্র ধন্ব   কুভাণ্ড কর্দ্ধম
ভার্গৱি বসু ভার্গৱ ॥ ৮২
অত্রি রামদেৱ   অঙ্গিরা নারদ
দ্বৈপায়ণ শুক মুনি ।
ঋষ্যশৃঙ্গ কলু   দুৰ্ব্বাসা মাণ্ডৱ
কুশধ্বজ মধু মুনি ॥ ৮৩
এহি মতে বিপ্র   পঞ্চিশ হাজার
আনো আছে অপৰ্য্যন্ত ।
পৰম যোগেন্দ্ৰ   সবে ব্রহ্মা বক্তা
বিধিয়ে শ্রদ্ধি আছন্ত ॥ ৮৪

বিবিধিৰ সম পৰম গহন
 সৃষ্টি কৰিবাক পাৰে ।
 নাহিকে সংশয় সবে ব্ৰহ্মময়
 বেদক বিবিক্ষা কৰে ॥ ৮৫
 ক্ষত্ৰিয় সবক নিজ শক্তি দিয়া
 ৰাজ ধৰ্ম্ম প্ৰবৰ্ত্তাই ।
 বেদৰ বিহিত ক্ৰতি মত দিয়া
 লোকৰ পূজাক খাই ॥ ৮৬
 আসন্যাক বেদে চন্দ্ৰবিপ্ৰ বোলে
 চন্দ্ৰৰ সম শীতল ।
 সকলো লোকৰ কলুষ গুচাৰে
 মঙ্গলৰো সুমঙ্গল ॥ ৮৭
 আবে সূৰ্য্যবিপ্ৰ সবাৰো কাহিনী
 শুনিয়ে দেৱী পাৰ্বতী ।
 মুখ্য মুখ্য কিছু তাসম্বাৰ নাম
 কহেঁ তাক প্ৰতি প্ৰতি ॥ ৮৮
 ধৰ্ম্ম ক্ৰতা মনু হংস পৰাজিত
 মিহিৰ ৰঘু সুনন্দ ।
 গাৰ্গ্য গোৰানল স্বায়ম্ভু সুভাণু
 সুনন্দ সাৰদানন্দ ॥ ৮৯
 অকণ অত্ৰিভি গান্ধৰ গৌতম
 সূৰ্য্যবিন্দ বিচিত্ৰক ।
 দেৱল জামল সূৰ্য্য বৰ বেলি
 মধুঋত কৌশিকক ॥ ৯০

হরি কুশানল   সূচাক নন্দন
ভবত কুশ কুমুদ ।

সত্যজিত মল্ল   দেবদাস অনন্ত
পৰাজিত শুক গদ ॥ ৯১

মনিমন্তচন্দ্র   বিন্দু ভার্গজিত
হলধৰ কুশধৰ ।

এহি সব আদি পৰম যোগেন্দ
সূৰ্য্যবিপ্র নিঃস্তব ॥ ৯২

ইসব সকলে জ্যোতিৰ্বেদ জ্ঞাতা
দৈবৰ গতি জানয় ।

এতেকैसे দেৱী   ইটো সমস্তক
দৈবজ্ঞ বেদে বোলয় ॥ ৯৩

বাস্তবত ছয়ো   সবে যজ্ঞকাষী
জানিব। দেহী নিশ্চয় ।

প্রপঞ্চ বাহিৰে চন্দ্র সূৰ্য্য বিপ্র
বলিয়া সবে কহয় ॥ ৯৪

স্মৃতি বেদ জ্যোতি   বেদ দুই খান
দুহাস্তৰো প্ৰবৰ্ত্তন ।

এতেকেনে ব্রহ্মা   মহি মহেশ্বর
আমার সবে স্বজন ॥ ৯৫

শতাব্দী বর্ষে   ব্রহ্মা নাশ হোয়ে
মোহোৰ মৰণ নাই ।

বাম নাম মহা অমৃতক পীয়া
অমব কৰিছো কাৰ্য । ২৬

হেন শুনি দেৱী   কৰ যোৰ কৰি
পুহু পুছিবাক লৈলা ।

শিৱ বহুশ্ৰব   সংহিতা জামল
শ্লোক পাঞ্চশত কৈলা ॥ ৯৭

আমি অল্প জন   ইহাৰ অৰ্থক
কেন মতে বিভাগিবো ।

তথাপিতো গুৰু   কৃপা অণু লেশে
শ্লোকৰ পদ কৰিবো ॥ ৯৮

পণ্ডিত সকলে   শাস্ত্ৰক চাহিয়া
দেখা য়েবে কথা নাই ।

আমাকো নিন্দিবা   গ্ৰন্থকো এৰিবা
বিচাৰি চাই নাপাই ॥ ৯৯

পদ

পাৰ্বতী বদতি প্ৰভু দেব ত্ৰিলোচন ।

মিলিল সংশয় শুনি তোমাৰ বচন ॥ ১০০

কহিলা ব্ৰাহ্মণ সবে ব্ৰহ্মাত জন্মিলা ।

দৈবজ্ঞ সকল তযু হস্তে উপজিলা ॥ ১০১

তুই হস্তে জানো তুই বিধ বিপ্ৰ হয় ।

কোন লোক শ্ৰেষ্ঠ প্ৰভু কহিয়ো নিশ্চয় ॥ ১০২

হেন শুনি ত্ৰিনয়নে কহিবে লাগিলা ।

শুনা জায়া যিটো কথা আমাক পুছিলা ॥ ১০৩

পূৰ্বে ভগৱন্তে আমি তিনি দেৱতাক ।

কটাক্ষ কৃপায়ে ভেঙ্গে অজিলা আমাক ॥ ১০৪

দন্তিয়া বহিলো আমি কবি অহঙ্কার ।
 দেখিয়া ঈশ্বরে হাসি তুলিলন্তু আর ॥ ১০৫
 মই বর হেন মানো তিনিয়ে আপুনে ।
 পাছে আমি সবাক খাপিলন্তু তিনি গুণে ॥ ১০৬
 সত্ব গুণে বিষ্ণু বজ্র গুণে প্রজ্ঞাপতি ।
 মোহোক দিলন্তু প্রভু তম গুণে স্থিতি ॥ ১০৭
 তিনিৰ গুণত আমি সমান ঈশ্বৰ ।
 তথাপিও আমার বিষ্ণুসে শ্রেষ্ঠতৰ ॥ ১০৮
 ব্রহ্মায়ে স্রজন্তু যত লোক নিবন্তৰ ।
 সকলকে পালে বিষ্ণু আজ্ঞা ঈশ্বৰৰ ॥ ১০৯
 অন্তকালে সবাকো সংহার কৰো আমি ।
 মোক কালমূৰ্ত্তি কৰি দিলা প্রভু স্বামী ॥ ১১০
 কাল অনুৰূপে মই ব্রহ্মা আদি কৰি ।
 ভক্তি হীনে অধাচাৰে নেওঁ তাক মাৰি ॥ ১১১
 এতেকেসে মহামুনি সব শ্রেষ্ঠতৰ ।
 তাহান সমান আন নাই জানা আর ॥ ১১২
 মোত হস্তে দৈবজ্ঞ বিপ্রসে শ্রেষ্ঠ জানি ।
 সমান কৰিয়া থৈলা ব্রহ্মা বেদমণি ॥ ১১৩
 জানিবাহা দেৱী দুইৰো নাই ভিন্নাভিন্ন ।
 ঋতি শাস্ত্র জ্যোতি ছয়ো একয়ে সমান ॥ ১১৪
 দুহানো হৈবেক বেদ ধৰ্ম্ম অধিকাৰ ।
 এক কৰ্ম্ম এক বিধি আচাৰ বিচাৰ ॥ ১১৫
 ইটো দুই লোকক বন্দিবে নপাৰয় ।
 আর সেৱা লৈলে শিব ছেদিবে লাগয় ॥ ১১৬

পার্বতী বদতি প্রভু দেৱ ত্রিলোচন ।
 আসন্যৰ বন্দনীয় নাহি এক জন ॥ ১১৭
 শঙ্কৰ বোলন্তু জায়া শুনিও বচন ।
 মই হব আৰু ব্রহ্মা বিষ্ণু তিনি জন ॥ ১১৮
 আসন্যৰ বন্দনীয় এই তিনি হয় ।
 মহা গোপ্য কথা কহোঁ তোমাত নিশ্চয় ॥ ১১৯
 বৈষ্ণৱসে বিষ্ণু আৰু জানা সাৰ্বোত্তৰ ।
 আছয় ব্রাহ্মণ্য গুণ যিটো ব্রাহ্মণৰ ॥ ১২০
 কৃষ্ণৰ একান্ত ভৃত্য ভক্ত যিটো জন ।
 এতি ত্ৰিতয়েৰ সদা বন্দিবে চৰণ ॥ ১২১
 ইন্দ্ৰ আদি দেৱক প্ৰণাম নকৰয় ।
 যিটো সেৱা লৱে আয়ু শ্ৰীহত হয় ॥ ১২২
 পুৰাণ সংহিতা বেদ সবাৰ বচন ।
 তোমাত ৰহন্তু কথা কৈলো উদাৰণ ॥ ১২৩
 এহি মানে বিপ্ৰৰ চৰিত্ৰ কথা গৈলা ।
 বৈষ্ণৱ কলাক হৰে কহিবাক লৈলা ॥ ১২৪
 বোলন্তু পুৰুষোত্তম আমি অল্প জন ।
 অগাধ সমুদ্ৰ হৰ গোৰীৰ বচন ॥ ১২৫
 তাক কাঠি লৈয়া মই জুখিবাক লৈলো ।
 যিটো গুৰু দেৱতাৰ আজ্ঞাক লভিলো ॥ ১২৬
 তেহেন্তে ঈশ্বৰ ৰামচন্দ্ৰ কৃপাময় ।
 তান বংশে জন্ম হেন মোৰ হৈয়াছয় ॥ ১২৭
 খাতোতে মাৰ্ভণ্ডে হোৱে যেনয় অন্তৰ ।
 ৰাঘৱৰ বংশ মোৰ হেন পটন্তৰ ॥ ১২৮

আৰু ৰাজ্য সম্পদত গৰ্ব্ব হোৱে যত ।
 ক্ষেমা পূৰ্ণ কৰিয়োক বৈষ্ণৱ সমস্ত ॥ ১২৯
 অনেক শাস্ত্ৰক আমি বিচাৰি প্ৰবন্ধে ।
 ৰচিলোঁ। পয়াৰ ইটো হুস্ব দীৰ্ঘ ছন্দে ॥ ১৩০
 গুৰুৰ চৰণ মনে কৰিয়া প্ৰণাম ।
 ভণয় পুৰুষোত্তম এৰি আন কাম ॥ ১৩১

বৈষ্ণৱ কলা

পদ

শুনিয়ে। পাৰ্শ্বতী বৈষ্ণৱৰ যেন নীতি ।
 চাৰিয়ো যুগত বৈষ্ণৱৰ শাস্ত্ৰ গতি ॥ ১৩২
 শুন। হংস নাৰায়ণে ব্ৰহ্মাত কহিলা ।
 বৈষ্ণৱৰ লক্ষণ যিমতে প্ৰপঞ্চিলা ॥ ১৩৩
 ভকত বৈষ্ণৱ যেন শুন। তান ঠান ।
 প্ৰথমে গুৰুৰ মুখে লভিবেক জ্ঞান ॥ ১৩৪
 ইন্দ্ৰিয়ক দমি শাস্ত্ৰ কৰিব ব্যাখান ।
 সগুণ নিগুণ জ্ঞান কৰিবে বিধান ॥ ১৩৫
 বুজিয়া ৰহিলা যেষে জ্ঞানৰ প্ৰমাণ ।
 ঈশ্বৰত পৰে দেৱ নেদেখিব আন ॥ ১৩৬
 হৰি গুণ নামক নেৰিবে অগুৰুণ ।
 ধৰ্ম্ম অৰ্থ কাম মোক্ষে নিদিবেক কাণ ॥ ১৩৭

বেদ শাস্ত্র মৰ্য্যদাক কিছু নলজ্জিব ।
 অৱণ কীৰ্ত্তন ভক্তি ইহাক জানিব ॥ ১৩৮
 তিনি বিধ লীলা স্মৰিব মাধৱ ।
 প্ৰাণী সকলক নেদেখিব আত্মপৰ ॥ ১৩৯
 যিবা আছে যিবা নাই যি পাৱে ভুজিব ।
 মনে মাধৱ পাৱে সমস্তে অৰ্পিব ॥ ১৪০
 পুত্ৰ পত্নী আছে মানে ঐশ্বৰ্য্য সকল ।
 কৃষ্ণ চৰণত মনে অৰ্পিব কেৱল ॥ ১৪১
 হৰি গুণ নাম সদা মুখত নেৰিব ।
 ঘনে ঘনে মাধৱক হৃদয়ে দেখিব ॥ ১৪২
 মোহ মায়া ৰাগ মদ মল কাক যত ।
 দন্তু দেহ ঈৰিয়াক তিতিক্ষা সমস্ত ॥ ১৪৩
 এহি সব সুহিবেক মনৰ গোচৰ ।
 সবাহাকে দেখিবেক নাৰায়ণ পৰ ॥ ১৪৪
 সুখ দুঃখ লাভ অলাভক জয়াজয় ।
 হৰি বিনে নাহি একো জানিবা নিশ্চয় ॥ ১৪৫
 বহু বিধ ধৰ্ম্ম বিহি আছে বেদচয় ।
 লোভাৱিষ্ট ছয়া লোকে তাহাতে পৰয় ॥ ১৪৬
 নিশ্চয় বেদৰ অৰ্থ হৰি ভক্তি সাৰ ।
 ঋষি সবে নানা ফল লোভ দিয়া তাৰ ॥ ১৪৭
 অজ্ঞানী প্ৰাণীক সবে কৰিয়া উন্মত্ত ।
 তাহাতে পৰিয়া কৰে তাহাতেসে বত ॥ ১৪৮
 এহি হেতু সংসাৰত জনম মৰণ ।
 ইহাক জানিব যিটো হোৱে মহাজন ॥ ১৪৯

শ্রবণ কীৰ্ত্তন বিনে ধৰ্ম্ম নাহি আৰ ।
 আন সবাহাকে কৰিবেক পৰিহাৰ ॥ ১৫০
 নকৰিব তীৰ্থ প্ৰতিমাক নৰাধিব ।
 তীৰ্থৰ উদ্ভৱ যিটো কৃষ্ণক ভজিব ॥ ১৫১
 প্ৰতিমাদি স্বাহাশ্চৰ্য্যা কৰিব ভক্তত ।
 আত্মাবুদ্ধি চিন্তিবেক মহন্ত সতত ॥ ১৫২
 পাঞ্চ তত্ত্ব পাঞ্চ ৰস পাঞ্চ গুণ সাৰ ।
 সৰ্বদায় কৰিবেক ইহাকে বিচাৰ ॥ ১৫৩
 হেন গুনি মহাদেবী পুছিলি বিনয়ে ।
 কহিলি বৈষ্ণৱ জ্ঞান দেৱ কৃপাময় ॥ ১৫৪
 বৈষ্ণৱৰ জাতি বৰ্ণ ভেদ আছে নাই ।
 ঐশ্বৰ্য্য শক্তি সাধু পাৱে কি নাপাই ॥ ১৫৫
 ইহাক কহিও প্ৰভু শুভ্ৰ ত্ৰিপুৰাৰি ।
 তুমি জানা আনে আক কহিতে নাপাৰি ॥ ১৫৬
 হাস্ত কৰি প্ৰিয়াক মাতিলা মহেশ্বৰ ।
 ব্ৰহ্মাত আপুনি কহি আছন্ত ঐশ্বৰ ॥ ১৫৭
 শুনা প্ৰজাপতি আমি কহওঁ বুজাই ।
 সুবৰ্ণ অবৰ্ণ জানা বৈষ্ণৱৰ নাই ॥ ১৫৮
 পাঞ্চ তত্ত্ব মূল মন্ত্ৰ এহি সব জানে ।
 চণ্ডাল হইবেক গুৰু বৈষ্ণৱ প্ৰধানে ॥ ১৫৯
 ঐশ্বৰ্য্য বিভূতি বল হোৱে বৈষ্ণৱৰ ।
 সি সব ছমণে তাক নকৰয় পৰ ॥ ১৬০
 আমাত লৈওক দেবী ইহাৰ প্ৰমাণ ।
 আমি বাঢ় জনা জনা বৈষ্ণৱ প্ৰধান ॥ ১৬১

প্রথমতে ব্রাহ্মাৰ ঐশ্বৰ্য্য অতিক্রম ।

আপুনি ব্রাহ্মণ তেহে মহন্ত উত্তম ॥ ১৬২

আৰু যত মহাজন তিনিও কালত ।

সবাহাৰে ঐশ্বৰ্য্য বিভূতি আছে যত ॥ ১৬৩

তাসম্বাক বাধিবে নাপাৰে শ্রীমদে ।

ঈশ্বৰে দিয়াছে তাক পৰম সম্পদে ॥ ১৬৪

আৰু শুনা মহন্তৰ আচাৰ প্ৰমাণ ।

দৈত্য কুলে জাত মহা মহন্ত প্ৰধান ॥ ১৬৫

বলি প্ৰহ্লাদৰ সম ভক্তিত নিপুণ ।

ইতিনি লোকত নাই তাহান সমান ॥ ১৬৬

হেনয় মহন্ত যদি চণ্ডাল হোৱয় ।

ব্রাহ্মণে মানোক গুৰু কহিলো নিশ্চয় ॥ ১৬৭

সত্যে সত্যে সত্যে মই কহিলো তোমাত ।

মহন্তক নিন্দা বাদে হোৱে অধঃপাত ॥ ১৬৮

এহি কহি মৌন ভৈলা দেৱ ত্ৰিলোচন ।

পুনৰপি ভাগবতী বুলিলা বচন ॥ ১৬৯

কহিলাহা চৰিত্ৰ বৈষ্ণৱৰ মনোহৰ ।

শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন মাত্ৰ ধৰ্ম্ম শ্ৰেষ্ঠতৰ ॥ ১৭০

তোমাৰ প্ৰসাদে প্ৰভু জানিলোহো আৰু ।

আবে ৰাজ্য সমূহৰ কহियो কথাৰু ॥ ১৭১

কতো মান নগৰ প্ৰদেশ ধৰণীত ।

কোন ৰাজাগণ ভৈলা ঈশ্বৰ সজ্জিত ॥ ১৭২

তযু অংশে যত ৰাজ্য হয় আছে জাত ।

ব্ৰহ্মায়ে অজিলা কোন নৃপতি সাক্ষাত ॥ ১৭৩

কহিয়ে। ত্রিশূলধৰ শুনো বঙ্গ কৰি।
শুনি পাছে শঙ্কৰে মাতিলা হান্স কৰি ॥ ১৭৪
কহয় পুৰুষোত্তম এৰি আন কাম।
খণ্ডোক ছুৰ্গতি ডাকি বোলা বাম বাম ॥ ১৭৫

ৰাজ কলা

ছবি

শঙ্কৰ বদতি আবে   শুনিয়েক মহামায়া
পূৰ্বাপৰ কথাক সমস্ত।
যত যত মহাৰাজ।   ধৰণী মণ্ডলে বাসা
সামান্য ৰাজ্যৰ লেখা কত ॥ ১৭৬
তাৰ কিছু কিছু বাছি   নগৰৰ নাম শুনা
কহিবো ৰাজ্যৰ লেখা মানে।
মহু পুত্ৰ যত তাক   বুলিও ধৰণী পাল
আক নাম শুনা সান্নিধ্য ॥ ১৭৭
তাৰো নাম মহীপতি   ভূপাল তাহাক বুলি
ভুবনেশ্বৰও তাৰ নাম।
সাতো দ্বীপ পৃথিবীক   পালন কৰিয়া থাকে
দেৱতাৰো সাধি সবে কাম ॥ ১৭৮

ভাষ্কাসে নবেশ্বৰ   বোলে সবে শাস্ত্ৰগণে
 প্রখ্যাত কৰিয়া তাক জানে ।
 আসম্ভাৰ সৰি বৰি   বাসব হুহিকো কাৰ্য্যে
 প্রজাপতি সব তুল্য মানে ॥ ১৭৯

পদ

আবে শুনা ৰাজ্য সমূহৰ ৰাজ্য যত ।
 তাৰ কিছু নাম কহো তোমাৰ আগত ॥ ১৮০
 সিদ্ধপুৰ, নাগপুৰ আৰু চন্দ্ৰপুৰ ।
 মণিপুৰ ধৰ্ম্মপুৰ ৰজ ব্ৰজপুৰ ॥ ১৮১
 কুৰ্মচন্দ্ৰাৱতী বাৎস পুৰ মহীপুৰ ।
 কালীপুৰ জয়পুৰ ত্ৰিপুৰ অপৰ ॥ ১৮২
 কনক চম্পক মৎস্যপুৰ ৰম্যপুৰ ।
 হেমশ্ৰবা হেমকুট বিৰাধ বিপাৰ ॥ ১৮৩
 অসিচন্দ্ৰা অযোধ্যা অপৰ সূৰ্য্য মালা ।
 সোণ কাঞ্চি কিংকিনী কুমুদ ভদ্রকলা ॥ ১৮৪
 কায়াপুৰ কণ্যাপুৰ কৰ্ণাট নৰপুৰ ।
 চন্দ্ৰমালা ধৰ্ম্মমালা ৰত্নমালাপুৰ ॥ ১৮৫
 জয়ন্তা মথুৰা লক্ষা মিথিলা মিহিৰা ।
 মনিবন্ধা ইক্ষাকু সাম্বিক গজ পুৰা ॥ ১৮৬
 ত্ৰীপূৰ্বা ধন মধুমুকতা শৌনিত ।
 কৰ্ণোজ ককিল পুষ্পমালা ভদ্রাজিত ॥ ১৮৭
 অপাৰ কৰ্ণাটকুঞ্জ ৰাষ্ট্ৰ সৌৰাষ্ট্ৰিক ।
 হিমালয় হিমকুট অসিত নন্দক ॥ ১৮৮

মনিবন্ধা মনিখন্ডা হস্তীনা পাঞ্চাল ।
 ত্রিকুট অপৰ চম্পারতী ধিত্রপাল ॥ ১৮৯
 ধৰ্ম্মশ্চন্দ্র পুষ্পশ্চন্দ্রা সূর্য্যপ্রভা শশী ।
 গয়া গন্ধাৰি গোধিমৃগা কঙ্কু কাশী ॥ ১৯০
 সিন্ধু ইন্দ্রশ্রৱা উচ্ছশ্রৱা বত্ৰপুৰ ।
 কোশল কোঙ্কল নন্দস্বতি কামপুৰ ॥ ১৯১
 নৰেন্দ্র চোত্তৰ মক মহিষ্য জমালী ।
 হংসদ্বৰ গুণ্ডাকৰ সিঙহিলা মহিলা ॥ ১৯২
 গোদাবৰী গোপপুৰ হৰিপুৰ বিক্ষ্যা ।
 অসিতীৰ্থ যমশ্রবা সুৰথা সুৰবিন্দা ॥ ১৯৩
 মৃগশ্রবা অসিবিদ্ধা মকৰা কুমাৰা ।
 বাৰাহি অঙ্গিৰা কোল সুৰতৰাপুৰা ॥ ১৯৪
 অঙ্গ কলিঙ্গ ক্ৰত দেশ বঙ্গ বঙ্গ ।
 পতি ক্ৰত সূমিত্ৰা বসাগ বসু বঙ্গ ॥ ১৯৫
 মকৰ মিহিলা অতীত মক মালা ।
 ধৃত কুন্তা নাম মালা যবন বীশলা ॥ ১৯৬
 এহি সব মুখ্য কৰি নগৰ প্রখ্যাত ।
 মুখ্য মুখ্য বাচি কিছু কহিলো তোমাত ॥ ১৯৭
 মহামায়া প্রকৃতি নিশ্চিলা মহীবৰ ।
 তাতে মনু পুত্র সবে ভৈলা ৰাজধৰ ॥ ১৯৮
 থানে থানে ধৰণীক ভূষিত কৰিলা ।
 বহু বম্য কৰি পুষ্প আৰাম বাঙ্কিলা ॥ ১৯৯
 পুষ্কৰ্ণী তৰাগ সৰোবৰ নিবন্তুৰ ।
 গড় পাঞ্চি হাদাম বাঙ্কিলা বহুতৰ ॥ ২০০

প্রজ্ঞাক পালিবে মনু পুত্র সব দিলা ।
 লোকৰ কুশল তাৰ। সকলে কৰিলা ॥ ২০১
 যাৰ যেন নিয়ম পালিলা জাতি ধৰ্ম্ম ।
 সবাকৈ দিলন্ত যেন জীবিকা আশ্রম ॥ ২০২
 এহিমতে মহী খণ্ড সুশোভিত ভৈলা ।
 ধৰণী কলাক হৰে পার্বতীক কৈলা ॥ ২০৩

ধৰণী কলা

পদ

প্রথমতে পৃথিবী পালিলা ৰাজ্য যত ।
 কৰিলন্ত প্ৰতিপাল প্রজ্ঞাক যিমত ॥ ২০৪
 একৈক নগৰে ৰাজ্য লক্ষ সহস্ৰেক ।
 ভোগ্য ভুঞ্জি মৰি মৰি গৈলেক প্ৰত্যেক ॥ ২০৫
 ধন জন ৰাজ্য ভাৰ আছয় সবাবে ।
 চমৎকাৰ কৰি পৃথিবীত গতি কৰে ॥ ২০৬
 অন্তকালে একেশ্বৰে মৰি মৰি যায় ।
 কাহাৰো লগতো জানা গোটেকো নাযায় ॥ ২০৭
 পাপ পুণ্য ছুই মাত্ৰ চলে আগ পাছে ।
 অধো উৰ্দ্ধ গতি কেবা তাক জানি আছে ॥ ২০৮
 মোক লাগি কন্দল কৰয় যত মান ।
 মঠে কটা কটি কৰি মোহোৰ নিদান ॥ ২০৯

মই বহি আছে। সবে মৰৈ দাস্ততৰি ।
এহি মতে ধৰণী হাসন্ত বঙ্গ কৰি ॥ ২১০
এহি মানে ধৰণী কলাক সংহৰিলা ।
পাছে মহীপতি কলা পার্শ্বতী পুছিল। ॥ ২১১

মহীপতি কলা

পদ

পার্শ্বতী বদতি প্রভু দেৱ ত্রিলোচন ।
কোন কোন যুগে ভৈলা কোন ৰাজাগণ ॥ ২১২
কোনে কেন মতে ধৰ্ম্ম প্রজ্ঞাক পালিলা ।
নিজ ধৰ্ম্ম এড়ি কিবা ধৰ্ম্মে প্রবৰ্ত্তিলা ॥ ২১৩
তযু অংশে কোন নৃপ বিষ্ণু প্রজ্ঞাপতি ।
তিনিৰো বিভাগি মোত কহিয়ো সম্প্রতি ॥ ২১৪
বদতি শঙ্কৰ শূনা ভবানী বচন ।
চাৰি যুগে যিবা ৰাজা আছিল দুৰ্জ্জন ॥ ২১৫
পৃথিবী পালক ৰাজাগণ যত যত ।
ব্রহ্মাৰেমে অংশ সবে জানা স্বৰূপত ॥ ২১৬
সিটো সবে প্রজা সৃষ্টি কৰিতে শকত ।
যিবা ৰাজা যিবা কৰ্ম্ম কৰিছা সাম্প্রত ॥ ২১৭
প্ৰিয়ব্রতে মহী খণ্ড সবে অধিপতি ।
আদি যুগে ৰাজা আতি সত্য ব্ৰতনীতি ॥ ২১৮

প্রিয়ব্রতে মহা যশে ধৰণী পালিলা ।
 সাতো খান দ্বীপ সাজি সাগৰ বান্ধিলা ॥ ২১৯
 সাতো দ্বীপ বিভাগি দিলন্ত মহীখণ্ড ।
 সাতো সাগৰক তাতে নিৰ্ম্মিলা প্রচণ্ড ॥ ২২০
 ঈশ্বৰৰ ইচ্ছা সাতো সাগৰ স্থাপিলা ।
 সাতো খান মহা বম্য দ্বীপক নিৰ্ম্মিলা ॥ ২২১
 জম্বু পৃষ্ঠ কোস ক্রৌঞ্চ শাক শাল্মলিক ।
 পৃষ্ঠৰ নামত সাতো দ্বীপতো অধিক ॥ ২২২
 লোণ গুড় সুৰা ঘৃত দধিৰ সাগৰ ।
 দধি সাগৰৰ অস্ত্রে জল ভয়ঙ্কৰ ॥ ২২৩
 এহিমতে বহু কাল ধৰণী পালিলা ।
 প্রিয়ব্রতে মহা তিৱ যোগ আচৰিলা ॥ ২২৪
 যেন মতে প্রজা সবে দুখ নপায় ।
 সবাহাৰে কুশল সাধিলা মহাশয় ॥ ২২৫
 মহাধৰ্ম্মি পৰম বৈষ্ণৱ মহাজন ।
 ছুষ্টক বিনাশি সন্ত কৰিলা পালন ॥ ২২৬
 সগৰ দিলীপ ভাগীৰথ স্বাজা গয় ।
 এহি সবে ধৰ্ম্ম ধৰি পৃথিবী পালয় ॥ ২২৭
 উত্তানপাদ ধ্রুব সুৰবিন্দ পৃষ্ঠবর ।
 অপোবিন্দ হৰিশ্চন্দ্র বৈৱত সজয় ॥ ২২৮
 ইক্ষাকু কাকুৎস্থ ৰঘু অজ দশৰথ ।
 অন্বৰিষ ভৰত নহশ সত্যব্রত ॥ ২২৯
 বলি বেন অৰ্জুন আৰৱ বিজিতাশ্ব ।
 ধৰ্ম্মশ্রবা সত্যজিত নাভিকাৰতশ্ব ॥ ২৩০

ঈল ভববিন্দ নন্দ গজকেতু বাই ।
 সুপৰ্ণ সুবথ দন্ত ভোজকুশ বাই ॥ ২৩১
 মাক্ৰাতা খটাজ বহুগণ ইন্দ্রধ্বজ ।
 চন্দ্র বিন্দ সংক্ষপক আৰু কেশীগজ ॥ ২৩২
 ইসবক জানিবাহা বুলিয়া ভূপাল ।
 মহীপতি বোলে আৰু বোলে মহীপাল ॥ ২৩৩
 লোকপাল ধৰ্ম্মপাল আৰু যজ্ঞপাল ।
 দুৰ্জ্জনৰ দণ্ডধাৰী বুলি যমকাল ॥ ২৩৪
 সাতো পৃথিবীত পশু পক্ষিগণ যত ।
 যত জীৱ জন্তুগণ আচয় সমস্ত ॥ ২৩৫
 অশুকপে সৰাক কৰন্তু প্ৰতিপাল ।
 এতেকেসে তাসদ্দাক বুলি মহীপাল ॥ ২৩৬
 চোৰ শঠ দুৰ্জ্জন অসন্ত খল যত ।
 নসহয় বসুমতী তাহাৰ ভৰত ॥ ২৩৭
 তাসদ্দাক নাসিয়া ৰাখন্ত বসুমতী ।
 এহি হেতু সি সৰক বুলি মহীপতি ॥ ২৩৮
 সন্তক পালন কৰে দুৰ্জ্জনৰ কাল ।
 ভকতৰ বৈৰীক কৰন্তু বৃন্দামাৰ ॥ ২৩৯
 সি কাৰণে ধৰ্ম্মপাল প্ৰখ্যাত নামৰ ।
 শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন ধৰ্ম্ম ৰক্ষা ভকতৰ ॥ ২৪০
 যাগ যজ্ঞ আচৰয় লোকগণ যত ।
 তাত ধন ৰত্ন বস্তু লাগয় সমস্ত ॥ ২৪১
 দূতে অণুবন্ধ কৰি সৰাকো দিয়য় ।
 তাৰ এক ভাগ ধৰ্ম্ম নিশ্চয়ে পাৰয় ॥ ২৪২

তাতে যজ্ঞপতি নাম বেদত প্রখ্যাত ।
 প্রজাপতি নাম আবে বোলয় তাহাক ॥ ২৪৩
 এহিমাণে কহিলোহো ভূপালৰ স্থিতি ।
 আনো বহু নাম আছে জানিবা পার্বতী ॥ ২৪৪
 এহিতো ধৰণী কলা কহিলো সম্প্রতি ।
 ইহাৰ মাজত আছে দুৰ্জ্জন নৃপতি ॥ ২৪৫
 বেন নামে ভৈলা আৰু ধৰণী পালক ।
 পৰম অসন্তু দুষ্ট সন্তু বিঘাতক ॥ ২৪৬
 বোলে মোত পৰে কোন আছে ভবদেৱ ।
 এতেকে মোতেসে সৰে কৰন্তোক সেৱ ॥ ২৪৭
 ব্রহ্মা হৰ আদি কৰি মোহোৰ পালন ।
 মোত পৰে পূজা যিটো কৰে আন জন ॥ ২৪৮
 নিশ্চয়ে বুলিলো মই কাটিবোহো তাক ।
 এহিবুলি সমস্ত লোকক দিলা হাক ॥ ২৪৯
 কৰিলে পাতকী জগতৰে বৃদ্ধি ছন্ন ।
 আপুনি থাইবাক মাত্ৰ কৰিলা যতন ॥ ২৫০
 তিনিয়ো লোকৰ জীবিৰ আশা নাই ।
 বলে জিনি পামৰে সবাৰো কাটি থাই ॥ ২৫১
 ঋষি সমূহৰ যজ্ঞ পূজা নিষেধিলা ।
 সবাৰো দ্ৰব্যক কাটি আপুনি ভুঞ্জিলা ॥ ২৫২
 দেৱ যে দানৱ যক্ষ ৰক্ষ আদি যত ।
 সবেয়ো মজিল আতি দাকণ দুখত ॥ ২৫৩
 মহাদুখে শস্য বৃষ্টি নাই ধৰণীত ।
 অনাবৃষ্টি ভৈল দ্ৰব্য নিমিলে কিঞ্চিত ॥ ২৫৪

চল্লিশ বৎসৰ মানে শস্তা বৃষ্টি নাই ।
 দেৱতা মনুষ্য মানে সৰে নাশ যায় ॥ ২৫৫
 যত মানে দ্ৰব্য তাক ধৰণী গিলিল ।
 দেখি মহা ঋষিগণে তাক সংহৰিল ॥ ২৫৬
 তাৰ দেহা হস্তে পৃথু নামে অৱতাৰ ।
 ভৈল মহাৰাজা চৈধ্য ভুবনতে সাৰ ॥ ২৫৭
 চল্লিশ বৎসৰ বৃষ্টি নাই পৃথিবীত ।
 ৰাজাৰ অধৰ্ম্মে ছুখ ভৈল পৃথিবীত ॥ ২৫৮
 পাছে পৃথু ধৰণীক ধৰিয়া ছহিলা ।
 চৈধ্যয় লোকৰ বস্তু সবেয়ো লভিলা ॥ ২৫৯
 মহা মহা যজ্ঞ দানে হৰি তুষ্ট ভৈলা ।
 তিনিও লোকক লক্ষ্মী আবৃত কৰিলা ॥ ২৬০
 সাতো দ্বীপা পৃথিবী পালিলা পৃথুৰায় ।
 বান্ধিলেক সিন্ধু গড় যশস্তা বঢ়াই ॥ ২৬১
 অৰ্চ্ছি নামে ভৈলা তান প্ৰিয়া পটেশ্বৰী ।
 প্ৰজাক পালয় পুত্ৰবতোধিক কৰি ॥ ২৬২
 ৰাজ্যত নাহিকে শোক ছুখ চিন্তা ভয় ।
 ঘৰে ঘৰে সবাবে অচলা লক্ষ্মী হয় ॥ ২৬৩
 এহি মতে পৃথুৰায় ধৰণী পালিলা ।
 সত্তৰি হাজাৰ মানে বৰিষ আছিল ॥ ২৬৪
 শুনিলাহা দেবী কহিলোহোঁ যেন ঠান ।
 ছষ্ট ৰাজা ভবে তল যায় মহীথান ॥ ২৬৫
 আক ছষ্ট মহীপাল মৰি গৈল যত ।
 সবাকো কহিলা হবে গোৰীৰ আগত ॥ ২৬৬

পদ বঢ়া হবে বুলি আমি নেলেখিলো ।
 দীপিকা ছন্দৰ পদ সংক্ষেপে ৰচিলো ॥ ২৬৭
 শুনা সভাসদ পদ পৰম বহন্ত ।
 ভক্ত ৰাজ্য সবে ঈশ্বৰক কৰে বশ্য ॥ ২৬৮
 হৰি ভক্তি ভৈলে লক্ষ্মী আবৰে প্রজাক ।
 মহা সুখী হয় প্রজা পায় ঐশ্বৰ্য্যক ॥ ২৬৯
 পৃথিবীতে আমি ৰাজ্য নাম লৈলো মাত্ৰ ।
 লোকৰ জীৱিকা কাঢ়ি ভুঞ্জিবাব পাত্ৰ ॥ ২৭০
 দণ্ডবন্ধ অশ্রায় কৰিয়া ছলে বলে ।
 উদৰ পুৰিয়া নাশ হৈবোহো কেৱলে ॥ ২৭১
 মোৰ ৰাজ্য মোৰ ধন মোৰ হস্তী ৰথ ।
 মই মহামানী ৰাজ্য নাই মোৰ মত ॥ ২৭২
 এহি মতে অহঙ্কাৰ কৰো ৰাত্ৰি দিন ।
 দাস্ততৰি মৰি যাইবো যমৰ কৰণ ॥ ২৭৩
 হে প্রভু ভগৱন্ত দেৱতা শ্ৰীৰাম ।
 তোমাৰ ছুখানি পাৱে কৰোহো প্রণাম ॥ ২৭৪
 তযু নিজ অমুজৰ নাতি পুৰুষোত্তম ।
 মোৰ মুখে সদা জুগুছোক কৃষ্ণ নাম ॥ ২৭৫
 সিটো দোষ ক্ষেমি মোৰ পুৰা মনস্কাম ।
 পাতক ছাৰোক ডাকি বোলো ৰাম ৰাম ॥ ২৭৬

---

(२७)

पूलाचि

শঙ্কৰ বদন্তি   শুনিয়ে পান্ধৱী
নৰেন্দ্ৰ কলাৰ কথা ।

যি সবক জানা নৰেন্দ্র বোলয়
আৰু মহা ৰাজা নাম ।

চতুৰঙ্গ দলে   আবৰি থাকয়
ছত্র চামৰক ধৰি।

হেনয় নৃপতি   লক্ষকে খাটয়
মহাসানিধুত ছই ।

তাহাকে জানিহা নবেশ্বৰ বোলে
লক্ষ্যক বাজাব দেয় ।

লক্ষ্যক নৃপতি   লেখত কৰিয়া
 যদি স্তুত্যাধিক হয় ।
 দশ কুৰি যদি   তাত টুটা হয়
 নৰেন্দ্ৰ তেওঁ বোলয় ॥ ২৮৮

পদ

তিনিও কালৰ কথা কহিলো সম্প্ৰতি ।
 কলিৰ কথাক আৰে শুনিও পাৰ্ব্বতী ॥ ২৮৯
 কলিৰ নৃপতি সব মোৰ অংশে জাত ।
 ভাসম্বাৰ কথা আৰে কহিবো ভোমাত ॥ ২৯০
 কলিৰ আত্মত ধৰ্ম্মপুত্ৰ যুধিষ্ঠিৰ ।
 শতক বৎসৰ ৰাজ্য হৈবে মহাবীৰ ॥ ২৯১
 জম্বুদ্বীপ অধিপতি পৰম গহণ ।
 বিপ্ৰ বৈষ্ণৱক পালিবেক সৰ্ব্বক্ষণ ॥ ২৯২
 তান নাতি পৰীক্ষিত হুইবে নৃপবৰ ।
 মহাধনুৰ্দ্ধৰ বীৰ নাহি আত পৰ ॥ ২৯৩
 তৰুণ কালত তেহো শৰীৰ তেজিব ।
 ঈশ্বৰৰ ইচ্ছা ব্ৰাহ্মণক বিতৰ্কিব ॥ ২৯৪
 কলিকো নিগ্ৰহি কৰিবন্ত মহামানি ।
 তক্ষকে দংশিব তাক পূৰ্ব্ব শত্ৰু জানি ॥ ২৯৫
 মহা মুনি শুকে কৈব ভাগৱত শাস্ত্ৰ ।
 এতেকে হুইবে ৰাজ্য মুকুতিৰ পাত্ৰ ॥ ২৯৬

জন্মিজন্ম নামে আক তাহান তনয় ।
 হস্তিনাপুৰত ৰাজ্য হৈবেক নিশ্চয় ॥ ২৯৭
 মহা মহন্তক লজ্জিবেক দুৰাচাৰ ।
 সকল শৰীৰে কুষ্ঠ ৰোগ হইবে তাৰ ॥ ২৯৮
 মহা মুনি ব্যাসে পাছে অনুমতি দিব ।
 অনুক্ৰমে অষ্টাদশ ভাৰত শুনিব ॥ ২৯৯
 গুটিবেক পাপ ৰোগ সন্তৰ কপাত ।
 কোনেনো নতৰে সাধু সেৱাৰ বলত ॥ ৩০০
 মথুৰাত ৰাজ্য হৈবে বজ্ৰ মহাশয় ।
 ছয় মন্দ শত বৰ্ষ প্ৰজাক পালয় ॥ ৩০১
 সেহি ধৰি স্বয়ন্তু নৃপতি নাহি তাত ।
 ক্ষুদ্ৰ ক্ষুদ্ৰ হৈবে সব নৃপ অসংখ্যাত ॥ ৩০২
 ৰাজ বংশি মুহি ৰাজ্য চিহ্ন নাহিকয় ।
 সাধন কৰিয়া যাই নৃপতি হোৱয় ॥ ৩০৩
 নাহি ৰাজ নীতি প্ৰজা পালিবাৰ কাম ।
 যেন তেন প্ৰকাৰে লয় ৰাজ্য নাম ॥ ৩০৪
 ৰাজ্য ৰাজমন্ত্ৰীৰ চৰিত্ৰ কিছু নাই ।
 আপোন সাধন বলে ৰাজ্য হৈবে যায় ॥ ৩০৫
 প্ৰজাক পীড়িয়া লৈবে কৰ ভাৰ যত ।
 সুখ দুখ নাজানয় প্ৰজাৰ যিমত ॥ ৩০৬
 বহুকাল মই কৰিবোহো সুখ ভোগ ।
 নাজানে মনত মিলিবেক উপযোগ ॥ ৩০৭
 বোলে মোৰ পুত্ৰক অকণ্টে ৰাজ্য দিবো ।
 যত বৈৰীগণ মাৰি নিসন্ধি কৰিবো ॥ ৩০৮

এহি আলোচন কৰি ছুষ্ঠ ৰাজা যত ।
 পীড়য় প্রজাক মদ গৰ্বেৰ ছয়া মন্ত ॥ ৩০৯
 কালে ধৰি আছে মনে নপারে উমান ।
 নিতে নিতে তাৰ আয়ু হৰে বিত্তমান ॥ ৩১০
 তাতে মহন্তক নিন্দা কৰে অহঙ্কাৰে ।
 তাতে ছুষ্ঠ গণে আতি বচন বিদাৰে ॥ ৩১১
 তাহাৰ বাক্যত আতি উলসি উঠয় ।
 বৈষ্ণৱ হিংসাত আয়ু শ্ৰীহত হয় ॥ ৩১২
 আক কংশ ৰাজাৰ অযুত জায়ু হয় ।
 বৈষ্ণৱ হিংসাত নব হাজাৰ টুটয় ॥ ৩১৩
 নৰক অশুৰ কাশি জ্বাসন্ধ শালৈ ।
 মহন্তক হিংসি নিজ আয়ুক নপালে ॥ ৩১৪
 আনো যত দৈত্য দানবৰ ৰাজাগণ ।
 মনুষ্যৰো ৰাজা যত ৰাক্ষস চাৰণ ॥ ৩১৫
 মহন্তক ঘেষ কৰি সবেয়ো নাশয় ।
 এহি মতে কাৰো অহম্মদ ছুণুছয় ॥ ৩১৬
 ছুষ্ঠ ৰাজা গণৰ কুবুদ্ধি ছুণুচয় ।
 তাতে ছুষ্ঠ মন্ত্ৰী পাত্ৰ গণে বুজায় ॥ ৩১৭
 বলে আসি ৰাজা হৰে পাতেক আচৰে ।
 অসন্ত আলাপে লোকসৰ পীড়া কৰে ॥ ৩১৮
 মনত নমানে মোক কুবুদ্ধি বোলয় ।
 এহি মতে কলিকালে হৈবে ৰাজা চয় ॥ ৩১৯
 নাহি ৰাজ নীতি পেট পুষিবাৰ কাম ।
 অল্প প্রজা হৈবে তাৰ লৈবে ৰাজা নাম ॥ ৩২০

প্রজ্ঞাৰ নাৰীকো কৰিবেক অধিকাৰ ।
 বুদ্ধ বালকৰো সাধি লৈবে কৰ ভাৰ ॥ ৩২১
 বিচাৰি ৰাজ্যত লোক আছে যত যত ।
 দণ্ড বন্ধ কৰি লেখা কৰিব সমস্ত ॥ ৩২২
 একো মতে স্তুৰ্তি নাপাইবেক লোক চয় ।
 তাতে ছৰাচাৰ সবে কৰিবে দুৰ্হয় ॥ ৩২৩
 গুহিবে জীৱিকা সবে চাৰিও জাতিৰ ।
 নিজ কুল ধৰ্ম এড়ি হুহিবেক থিৰ ॥ ৩২৪
 যেনে তেনে জীবে মাত্ৰ পত্নী ভাতৃ তাৰ ।
 অন্ত্যজৰো লৈবে ধন এৰিয়া আচাৰ ॥ ৩২৫
 নৰৈবেক এক জাতি ধৰ্মাশ্ৰম কাৰ্য্যে ।
 হৈবেক আচাৰ হীন তাৰ যত ৰাজ্য ॥ ৩২৬
 জানন্তা সকলে এৰিবেক নিজ ধৰ্ম ।
 ধন ধান্য পাইবে মনে কৰিবে অৰ্হ্ম ॥ ৩২৭
 চাৰিয়ো জাতিয়ে বিধবাক আনিবেক ।
 সুন্দৰী হৈবেক মাত্ৰ দেখিব প্ৰত্যেক ॥ ৩২৮
 তাৰে পুত্ৰ নাতি জীৱ হৈবে বহুতৰ ।
 চাৰিয়ো জাতিয়ে হৈবে বৰ্ণত শঙ্কৰ ॥ ৩২৯
 স্নেহ সবে হৈবে ৰাজা ধৰি ৰাজ চিহ্ন ।
 লোকৰ মৰ্য্যদা ভাঙ্গিবেক অহুদিন ॥ ৩৩০
 হংস পাৰাবত শূকৰকো খাইবে আতি ।
 কৰিবে দুৰ্নীতি ছষ্ট মন্ত্ৰী মন্দমতি ॥ ৩৩১
 সুখ দুখ লোকৰ নচাইবে কদাচিত ।
 অন্যায়তো জয় কৰি খাইবে খতিবিত ॥ ৩৩২

ধূর্ত বাক্য বুলি লোক বিতৃক লৈবেক ।
 ৰাজ্যৰ আগত তাক দিবেক প্ৰত্যেক ॥ ৩৩৩
 তাক পাই তাহাৰ হৰিষ হৈবে মন ।
 চাটক চোটক কৰি বুলিবে বচন ॥ ৩৩৪
 পৰম অধৰ্ম্ম তাক নামানিবে মনে ।
 ডকাইতৰ নয় হৈবে পাত্ৰ ৰাজাগণে ॥ ৩৩৫
 বিপ্ৰ বৈষ্ণৱৰ সৰ্বস্বকো আগ্ৰাহিব ।
 মহন্তকো নিন্দাবাদ অনেক কৰিব ॥ ৩৩৬
 তাৰ মন্ত্ৰীগণ হৈবে সূচক বৰ্জিত ।
 দিবে খল মহন্তক দণ্ড বিপৰীত ॥ ৩৩৭
 বৈষ্ণৱ ভকত যত আছে সংসাৰত ।
 ভাসম্বাৰ অধিকাৰী নাহি বাস্তবত ॥ ৩৩৮
 মই মহাকাল আৰু যম প্ৰজাপতি ।
 আমি সবাহাকো জানো কৰে নয় নীতি ॥ ৩৩৯
 পেট পোৰা ধূর্ত ৰাজা মন্ত্ৰীগণ যত ।
 কৰিবেক অধিকাৰ তাৰ সমস্তত ॥ ৩৪০
 মহন্ত ভকত নিন্দি আয়ু হত হৈব ।
 চল্লিশ, পঞ্চাশ, দশ, কুৰি মাত্ৰ জীৱ ॥ ৩৪১
 যজ্ঞ ধৰ্ম্ম তাৰ মাত্ৰ কিছো নহৈবেক ।
 ধন আগ্ৰহন্তে মাৰি যাইবেক প্ৰত্যেক ॥ ৩৪২
 কহিলোহো ছুষ্ঠ ৰাজা সবৰ মহন্ত ।
 হেনয় ছনীতি ঘোৰ কলিৰ কালত ॥ ৩৪৩
 এহি মতে কৈলা হৰে গোবীৰ আগত ।
 নৃপতি কলাৰ কথা ভৈলা সমাপত ॥ ৩৪৪

আবে বন্ধু জন শুনা পাতিয়া শ্রবণ ।
 ব্রহ্মাৰ আগত কৈলা হংস নাৰায়ণ ॥ ৩৪৫
 তাহাক কহন্তু হৰে গৌৰীৰ আগত ।
 চাৰিয়ো কালৰ কথা কহিলা সমস্ত ॥ ৩৪৬
 কলিত হৈবেক যেন পাষণ্ড আচাৰ ।
 পাষণ্ড আগমে লোক হৈবে একাকাৰ ॥ ৩৪৭
 যেন মতে অনর্থ কৰিবে পাপী কলি ।
 ধৰ্ম্মতো কৰিয়া মহাপাপ হৈবে বলি ॥ ৩৪৮
 হৈবেক পাষণ্ড লোক কলিৰ কালত ।
 বোলে প্ৰজ্ঞাপতি আক শুনিও সমস্ত ॥ ৩৪৯
 শুনি সকলক ব্ৰহ্মা যি বাক্য বুলিলা ।
 পার্শ্বতীৰ আগে হৰে সমস্তে কহিলা ॥ ৩৫০
 শুনা মহাজন সবে পৰম গহণ ।
 হংস কাকী নাম শাস্ত্ৰ ব্ৰহ্মাৰ বচন ॥ ৩৫১
 যাতে হংস নাৰায়ণে ব্ৰহ্মাত কহিলা ।
 এতেকে ইহাৰ নাম হংসকাকী থৈলা ॥ ৩৫২
 ষট্ৰিংশ হাজাৰ আৰ শ্লোক ৰচিকৰ ।
 শুনিলে মাত্ৰকে শ্ৰুতি হৰে পণ্ডিতৰ ॥ ৩৫৩
 সবে শাস্ত্ৰ বিচাৰি ইহাতে লাগ পাই ।
 চাৰিয়ো কালৰ ধৰ্ম্ম আছে সমুদাই ॥ ৩৫৪
 এতেকে ইহাৰ আমি কিছো মান চাই ।
 সতি অনুসাৰে আক দেখিলো বুজাই ॥ ৩৫৫
 একৈক শ্লোকৰ অর্থ গমিতে নপাৰি ।
 শুধাপি ৰচিলো গুৰু আঙাৰ আচাৰি ॥ ৩৫৬

মই মহা অহমন্দ্যী পৰম দুৰ্ব্বাৰ ।
 শ্ৰীৰামৰ বংশে ভৈলো মহাৰাজা সাৰ ॥ ৩৫৭
 এক খণ্ড পৃথিবীৰ ভৈলো অধিপতি ।
 মোহোৰ সমান কোন আছয় নৃপতি ॥ ৩৫৮
 গজবাজি পদাতি বথৰ সীমা নাই ।
 এহি মন্ত্ৰ গৰ্বেৰ মোৰ দিন বহি যাই ॥ ৩৫৯
 কালৰ হাতত সবে মন্ত্ৰ হৈবে ছাই ।
 কোন বেলা মৰি যাইবো দান্ত নিকটাই ॥ ৩৬০
 গজ বাজি প্রজা ধন ধান্থ আছে যত ।
 সবে পৰি থাকিবেক আপোন থানত ॥ ৩৬১
 সিবেলাত সহায় মোহোৰ কেহ নাই ।
 হে বাম চন্দ্র দেৱ তোমাৰ বিনাই ॥ ৩৬২
 মোৰ কিছু ভকতি নভৈল তোমৰাত ।
 মহা অহঙ্কাৰে মই ভৈলো অধোপাত ॥ ৩৬৩
 এতেকেহে কৰ যোৰ কৰো প্রভু বাম ।
 সদা নছাৰোক মোৰ তযু নিজ নাম ॥ ৩৬৪
 বোলয় পুৰুষোত্তমে এৰা আন কাম ।
 ছাৰোক দুৰ্গতি ডাকি বোলো বাম বাম ॥ ৩৬৫

পাষাণ কলা

জুমুৰি

শুনা দেবী মহামায়া	তুমি মোৰ নিজ জায়া ।
মহা গোপ্য কথাচয়	তোমাত বেকত হয় ॥ ৩৬৬
ভাৰত বৰিষ মাজে	নষ্ট যাবে সাম ৰাজে ।
বিপ্ৰ বাক্যে মোহ জুই	কাৰো একো গতি জুই ॥ ৩৬৭
হংস ছাগ বলি কৰি	তোমাৰ নামক স্মৰি ।
তুমি গতি দিবা বুলি	লোকত কহঁৱৈ তুলি ॥ ৩৬৮
পৰম ঈশ্বৰ দেৱ	তাহাঙ্ক নকৰে সেৱা ।
তোমাকেসে ধ্যান কৰে	তোমাক পূজয় নৰে ॥ ৩৬৯
ছুৰাচাৰ বিপ্ৰগণ	আশা দিয়া লোভাই মন ।
ইহলোকে ধন জন	পৰলোকে স্বৰ্গস্থান ॥ ৩৭০
এহি আশা দৰশাই	তোমাৰ পূজাক চাই ।
মোৰ নিজ ইষ্ট দেৱ	হৰি পাৱে কৰো সেৱ ॥ ৩৭১
তাহান কিস্কৰ আমি	নিচয়ে কিস্কৰী তুমি ।
তোমাক স্বতন্ত্ৰ মানি	পূজে ছৰাশয় প্ৰাণী ॥ ৩৭২
বৌধ বিপ্ৰ বাক্যে থাকি	তোমাৰ নামক ডাকি ।
তমু দীক্ষা দিবে টানি	বোলে অলৌকিক বাণী ॥ ৩৭৩
বিৰিঞ্চিৰ মনস্তাপ	পায়া আছে বিপ্ৰ শাপ ।
কলিকালে বিপ্ৰগণ	বৌধ কামে কৰে মন ॥ ৩৭৪
বেদ অৰ্থ পৰিহৰি	জীৱিকাক মনে কৰি ।
পাষাণ আগমে চিত্ত	ধন জন ভাৰ্য্যা বিত্ত ॥ ৩৭৫

সবে লোক কৰি নাশ
 সবে লোক তল যাই
 যত লোক ৰাজগণ
 চাৰি কুৰি চাৰি খান
 সিটো সবে পোত যাই
 দেখি কৃপাময় হৰি
 লোক সব অপৰ্য্যন্ত
 একান্ত ভকতি কাম
 তাৰিবন্ত বহু লোক
 তাতে ছুই বিপ্ৰ সব
 দেশৰ ৰাজাৰ তাতে
 কহিলো. তোমাত যেন
 এহিতো পাষণ্ড কলা
 তোমাৰ পূজাত যত
 পাৰ্বতীয়ে বোলে স্বামী
 তোমাৰ বচন শুনি
 যত মহা মূনিচয়
 তাসম্বাক শাপিলন্ত
 কহিয়ো. ত্ৰিশূলৰ
 শুন্যক সভাসদ
 আপুনি ঈশ্বৰ তব
 প্ৰকৃতিসে মহামায়া
 দুহন্তৰ সম্বাদক
 ৰাজা প্ৰজা পূৰ্বা কাম

হোৱে নৰকতে বাস ।
 ৰাখন্তা উপায় নাই ॥ ৩৭৬
 তাহাতে কৰিব মন ।
 আছয় নৰক থান ॥ ৩৭৭
 তাহাতে লৱয় ঠাই ।
 নৰ কপে অৱতৰি ॥ ৩৭৮
 নাম দানে তৰিবন্ত ।
 শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন নাম ॥ ৩৭৯
 খণ্ডিৰ দাক্ষণ শোক ।
 তৰ্কবাদে বিনাশিব ॥ ৩৮০
 বিনাশ কৰিব তাতে ।
 বিপ্ৰ সব বোধ হেন ॥ ৩৮১
 তোমাত কহিলো বালা ।
 পাষণ্ডৰ অভিমত ॥ ৩৮২
 কি কথা শুনিলো আমি ।
 মনে মনে আছো গুণি ॥ ৩৮৩
 সবে সিদ্ধ ব্ৰহ্মময় ।
 কিবা দোষ কৰিলন্ত ॥ ৩৮৪
 শুনিবাক মনোহৰ ।
 দীপিকা-ছন্দৰ পদ ॥ ৩৮৫
 ব্ৰহ্মময় কলৈৰৰ ।
 তানে ভৈলা নিজ জায়া ॥ ৩৮৬
 শূনি নাশ্য পাতেকক ।
 জপিয়োক ৰাম ৰাম ॥ ৩৮৭

পদ

শঙ্কৰ বদতি জায়া গুনিয়ে পাৰ্বতী ।
 তোমাৰ আগত কহো বহন্থ যুগুতি ॥ ৩৮৮
 ব্রহ্মাৰ তনুৰ পৰা কলি উপজিলা ।
 পৰম দাক্ষণ বেষ বিৰিঞ্চি দেখিলা ॥ ৩৮৯
 বামকৃষ্ণ নাম উচ্ছাৰিলা তিনি বাৰ ।
 কিনো মহা মূৰ্ত্তি গোট দেখিলো ইহাৰ ॥ ৩৯০
 কৃষ্ণ বৰ্ণ শৰীৰ হাতত দণ্ড ধৰি ।
 জাহ্নু পাৰি আছে সিটো কৃতাজ্জলি কৰি ॥ ৩৯১
 দাক্ষণ মনুষ্য শূদ্র ৰূপে ভৈলা জাত ।
 অবনত বেষে পাছে বিনায়ে ব্রহ্মাত ॥ ৩৯২
 কোন কৰ্ম্ম কৰো প্ৰভু কৰিয়ো আদেশ ।
 দিয়ো ৰাজ পদ তযু পাওঁ উপদেশ ॥ ৩৯৩
 গুনি চাৰি মুখে ব্রহ্মা গুণিয়া চাহিলা ।
 তাৰ ভাৱ দেখি পাছে কলি নাম দিলা ॥ ৩৯৪
 মলিনী নলিনী তাক দুই ভাৰ্যা দিলা ।
 দুহান্তৰ হন্তে ছাৰি পুত্ৰ উপজিলা ॥ ৩৯৫
 লোভ মোহ কাম ক্ৰোধ চাৰি পুত্ৰ জাত ।
 গৰ্ব্ব অহঙ্কাৰ দুই মন্ত্ৰী যে প্ৰখ্যাতি ॥ ৩৯৬
 দম্ভ ঘেৰ হিংসা আশুয়াকে চাৰি জন ।
 পাতিলেক সেনাপতি ব্রহ্মাৰ বচন ॥ ৩৯৭
 হিংসা পিণ্ডন ইৰিষা মদ মৎসৰক ।
 লহকৰ পাতিয়া দিলা কলি দুৰ্ম্মদক ॥ ৩৯৮

এহি মতে ছুৰাচাৰে ৰাজা ছয়া আছে ।
 তাৰ মুখ চাহি ব্ৰহ্মা মাতিলন্তু পাছে ॥ ৩৯৯
 বিৰিঞ্চি বোলন্তু শুন কলি ছুই চিত্ত ।
 দিলো থান ৰাজা ছয়া থাক পৃথিবীত ॥ ৪০০
 যত ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম বেদ তন্ত্ৰ মন্ত্ৰ চয় ।
 সবাহাৰে অধিকাৰী হইবি নিশ্চয় ॥ ৪০১
 সবে পূজা দ্ৰব্য যত তোহোৰ কালত ।
 নাহি কিছু ফল সবে কৰে মানে যত ॥ ৪০২
 একে মাধৱৰ . নাম কীৰ্ত্তনত বাজে ।
 আন যত ধৰ্ম্ম কৰে পাইবি সামৰাজ্যে ॥ ৪০৩
 হৰি নাম কীৰ্ত্তনত নাহিকে বিঘিনি ।
 তাত দ্ৰোহ আচৰিলে মৰিবি আপুনি ॥ ৪০৪
 অন্ত্যজ চণ্ডাল যদি হৰি পৰায়ণ ।
 তাক মান্য কৰিয়া থাকিবি সৰ্ব্বক্ষণ ॥ ৪০৫
 বাহ্য গুণিয়া যদি হোৱে বিপ্ৰগণ ।
 হৰি নাম শ্ৰৱণে কীৰ্ত্তনে নাহি মন ॥ ৪০৬
 তাতো তোৰ অধিকাৰ দিলোহো সম্প্ৰতি ।
 শুনা কহো তাত আৰু অপৰ যুগুতি ॥ ৪০৭
 একান্ত বৈষ্ণৱ সব আছে সংসাৰত ।
 একান্ত শৰণে নাম নেৰয় মুখত ॥ ৪০৮
 তাসম্বাক যদি মন কষ্ট দেস আতি ।
 সত্যে সত্যে কহো তেবে যাইবি অধোগতি ॥ ৪০৯
 বাৰাণসী আদি সবে ধৰণী মণ্ডল ।
 সবাহাৰে অধিকাৰী তোৰ কৰতল ॥ ৪১০

ব্রহ্মাণ্ড ভিতৰে মহা মহন্তত বাজে ।
 চল পৰি আৰে তোক দিলেঁ সামৰাজে ॥ ৪১১
 শঙ্কৰ বদতি দেবী শুনিয়ে পাৰ্ব্বতী ।
 বৰ পায়ৱ কলিৰ হৰিষ মন আতি ॥ ৪১২
 তাৰ থম গমে তিনি যুগ বহি গৈল ।
 শুনৱা আতপৰে সতী যেন কথা ভৈল ॥ ৪১৩
 অনন্তৰে মুনিগণে পুছিলৱ ব্রহ্মাত ।
 কোন মহা জ্ঞান দেৱ কহিয়ে আমাত ॥ ৪১৪
 মহাত্মৱ যোগৰ কহিয়োক যেন নীতি ।
 সবে মুনি সমূহৰ লুয়া আছে মতি ॥ ৪১৫
 কোন অহুত্ৰমে আত্মাপৰ জ্ঞান চয় ।
 কেন মতে মহাযোগ জ্ঞান অভ্যাসয় ॥ ৪১৬
 যাহাক জানিলে লোক হৱয় অমৰ ।
 পৰম জ্ঞানৰ কাৰ্য্য কৈয়ো সাৰোত্তৰ ॥ ৪১৭
 শুনিবাক ইচ্ছৱ দেৱ কহিয়োক সাৰ ।
 সিদ্ধ শৰীৰতে আমি কৰেঁ প্ৰতিকাৰ ॥ ৪১৮
 এহিমতে বহু বাৰ কৰন্তু পুছন ।
 শুনি প্ৰজ্ঞাপতিৰ সঙ্কেচ ভৈলা মন ॥ ৪১৯
 মনে মনে গুণিয়া বিৰিঞ্চি নপাৱয় ।
 আত্মৱ জ্ঞান সম্বন্ধত মনো নোচোৱয় ॥ ৪২০
 কতোক্ষণ মানো মৌনে ৰহিয়া আছন্তু ।
 বৈলক্ষিত ভাৱে আৰু কিছু নোবোলন্তু ॥ ৪২১
 হৰিক চিন্তিয়া আছে মহা যত্ন হুই ।
 দেখি মুনি সবে অন্যো অন্যে নিৰেক্ষই ॥ ৪২২

ব্রহ্মাক চাহিয়া হাসিলন্ত ঘনে ঘনে ।
 ক্রোধ মনে পিতামহে মাতে কতোক্ষণে ॥ ৪২৩
 শুন ছাচাৰ সব কৰ উপালন্ত ।
 আমাক হাসিলি সবে কৰি মহা দন্ত ॥ ৪২৪
 যি সবে আমাক কৰিলেক পৰিহাস ।
 সবে সিদ্ধ শৰীৰত হোক নিৰিবাস ॥ ৪২৫
 কলিৰ লগত গৈয়া বিপ্র বেশ ধৰি ।
 পৃথিবীত ফুৰিবিহি ভক্তি নিন্দা কৰি ॥ ৪২৬
 নানা তৰ্ক শাস্ত্র লৈয়া দন্ত ভাৱ ধৰি ।
 লোকক মুহিবি সবে বহু বন্ধ কৰি ॥ ৪২৭
 ভকতি বিনাশি নানা ফলক লোভাই ।
 ফুৰিবিহি সবে নিজ দেহ প্ৰৱৰ্তাই ॥ ৪২৮
 মহন্তক নিন্দা কৰিবিহি মন্দ কাম ।
 বেদৰ বহু বাক্য কৰিবি বিৰাম ॥ ৪২৯
 শঙ্কৰ বদতি দেৱী শুনিয়ে পাৰ্ব্বতী ।
 আনো অসংখ্যাত বাণী বোলৈ প্ৰজাপতি ॥ ৪৩০
 শূনি মুনি সবৰ কম্পিত ভৈল মন ।
 আমৰা সবৰ আবে কি ভৈল জীৱন ॥ ৪৩১
 এতেকে তাহাৰ জন্ম হৈল পৃথিবীত ।
 ভকতি বিৰোধি সবে ৰাক্ষসতো ষিক ॥ ৪৩২
 এহি মতে কলি সমে পৃথিবীত আসি ।
 বৈষ্ণৱক হিংসিবেক ভকতি বিনাশি ॥ ৪৩৩
 নানা শাস্ত্র সব দেখাই কুতৰ্ক কুবৃত্তি ।
 কলিৰ লোকক কৰিবেক পাপমতি ॥ ৪৩৪

শ্রৱণ কীৰ্ত্তন ভক্তিমাৰ্গ নিৰোধিব ।
 মনুষ্য লোকক অধোগতিক কৰাইব ॥ ৪৩৫
 শুনা তাসাম্বাৰ হৈবে যেন প্ৰবৰ্ত্তন ।
 বহুতৰ শাস্ত্ৰ কৰিবেক নিবন্ধন ॥ ৪৩৬
 গুপ্ত কৰিবে নিজ বেদৰ অৰ্থক ।
 প্ৰকটি কহিবে সবে আনসে মাৰ্গক ॥ ৪৩৭
 নানা ফল লোভাই কৰিবে ভাণ্ডন ।
 বুলিবে বেদৰ এহি অৰ্থ প্ৰয়োজন ॥ ৪৩৮
 কৰ্ম্ম ধৰ্ম্ম মন্ত্ৰ আঁস কৰিবে লাগয় ।
 ইহ পৰ লোকে স্বৰ্গ মুকুতি মিলয় ॥ ৪৩৯
 বেদৰ নৈষ্ঠিক অৰ্থ কেৱল ভকতি ।
 আনসে কহিবে বৌদ্ধ শাস্ত্ৰ কৰি খ্যাতি ॥ ৪৪০
 কটাইবেক হংস ছাগ দিবে দীক্ষা মন্ত্ৰ ।
 ভকতি বুলিয়া কতো কৰাইবেক যন্ত্ৰ ॥ ৪৪১
 সাধিবে জীবিকা নানা কৰি কুটচয় ।
 পঢ়িবে বহুত শাস্ত্ৰ অহঙ্কাৰ ময় ॥ ৪৪২
 মহা দৰ্পে ফুৰিবেক মহা দম্ভ কৰি ।
 কটি পাটম্বৰ তাতে তাত্ৰ পাত্ৰ ধৰি ॥ ৪৪৩
 লৈবেক মৃত্তিকা ফোট পিন্ধিবে অঞ্জন ।
 লৈবেক তৰ্জ্জী খোঁত কৰিবে দশন ॥ ৪৪৪
 তমাল তুলসী টোপ মাথাত ধৰিব ।
 যেন পাগলৰ নয় বন্ধিয়া ফুৰিব ॥ ৪৪৫
 সজাইবেক তাত্ৰ কাংস শিলা দাক্ষময় ।
 এহি ভাৱে হৰি ৰূপ লৈবাক লাগয় ॥ ৪৪৬

তত্ত্ব মত্ত্ব কৰি তাক কৰিব ভূমিত ।
 লোকক মুহিবে বাক্য বুলি বিপৰীত ॥ ৪৪৭
 তাকে সত্য মানিবেক লোক নিবস্তব ।
 কৰিবে আদৰ সবে কায়বাক্যে তাৰ ॥ ৪৪৮
 পৰম অজ্ঞান সবে হৈবে লোকচয় ।
 তাত্ৰ কাংসে শিলে গতি দিবেক পাৰয় ॥ ৪৪৫
 এহি মতে বিমৰিস নকৰিবে আতি ।
 তাৰে ধৰ্ম্ম পালি ৰাখি দিব নিজ গতি ॥ ৪৫০
 মই শূলপাণি ব্ৰহ্মা আদি দেৱগণে ।
 মোক্ষক দিবাক নপাৰোহো এক জনে ॥ ৪৫১
 তাত্ৰ কাংস শিলায়ে কি গতিক দিবেক ।
 কলিত পামৰ লোক একে মানিবেক ॥ ৪৫২
 কাম ক্ৰোধ লোভ মোহ সবাকে তেজিয়া ।
 নিবিড় আসন মনে সমাধি ধৰিয়া ॥ ৪৫৩
 সুনক সুনন্দ মহা যোগীগণ যত ।
 তাৰা সৰো হৰিক নেদেখে হৃদয়ত ॥ ৪৫৪
 তাত্ৰ কাংস মূৰ্ত্তিকাৰ সাজি প্ৰতিমাক ।
 হৰি মূৰ্ত্তি বুলি তাক পূজা কৰিবেক ॥ ৪৫৫
 এহি মতে বোধ সবে লোকক ভাণ্ডিব ।
 নহৈবেক গতি ঘোৰ সংসাৰে পৰিব ॥ ৪৫৬
 বিপ্ৰ বাক্যে মোহ ছয়া লোক নিবস্তব ।
 ভূজিবে নিকাৰ কৰিবেক ভেদ পৰ ॥ ৪৫৭
 চৌৰাশি হাজাৰ আছে নৰক দুৰ্জয় ।
 সিটো লোক তাতে পোত যাইবে লাগয় ॥ ৪৫৮

নাই গতি হৈবে লোক বর্ণিত শঙ্কৰ ।
 পাষণ্ড আচাৰে কৰিবেক একাকাৰ ॥ ৪৫৯
 ভৰি তালি মাৰি বঞ্চে কৰিবে কীৰ্ত্তন ।
 তাতে মদ গৰ্বেৰ কতো বুলিবে বচন ॥ ৪৬০
 নহৈবেক প্রেম ডাকিবেক উচ্ছ কৰি ।
 কতো তাতে লোক দেখাই ফুৰিবে বাগৰি ॥ ৪৬১
 ফুকিবেক শঙ্খ শিঙ্গা কৰিবে আৰাৰ ।
 বণ মাতোয়াল যেন হৈবেক স্বভাৱ ॥ ৪৬২
 এহি ভাবে মন্দমতি হৈবেক লোকত ।
 নহৈব নহৈব গতি কলিৰ কালত ॥ ৪৬৩
 পাৰ্ৱৰ্ত্তী বদতি প্রভু দেৱ ত্ৰিলোচন ।
 কোন দোষে হেন মত হৈবে বিপ্ৰগণ ॥ ৪৬৪
 আদ্য কিবা মध्ये আৰ কহিয়ো যুগুতি ।
 ব্ৰাহ্মণৰ হৈবে হেন অধৰ্ম্মত মতি ॥ ৪৬৫
 বদতি শঙ্কৰে তাৰ শুনিয়ে নিৰ্ণয় ।
 তোমাৰ আগত তাক কহিবো নিশ্চয় ॥ ৪৬৬
 কত গুটি গৈল য়েবে কলিৰ দিবস ।
 হুহি আত্ম হুহি শেষ অল্প মান বস ॥ ৪৬৭
 মনুষ্যৰ মানে যুগ হাজাৰেক যায় ।
 তেবে বিৰিঞ্চিৰ মানে প্ৰহৰ বোলয় ॥ ৪৬৮
 সত্যত কৰিয়া ত্ৰেতা যুগ নূন হয় ।
 তিনিটো কৰিয়া নৃশ্য কলি ছৰাশয় ॥ ৪৬৯
 য়েবে কলি দুৰ্ঘে সব ৰাজ্য পৰ্য্যটিব ।
 এতেকে লোকত মহা অনৰ্থ মিলিব ॥ ৪৭০

হৈবেক জুপুত হৰি ভকতিৰ পথ ।
 ব্ৰাহ্মণৰ বাক্যে সবে হৈবেক বিপথ ॥ ৪৭১
 হৈবেক অধৰ্মকাৰী লোক ভাৰতৰ ।
 তিনি দিশে তিনি ৰাজ্য হৈবে অনন্তৰ ॥ ৪৭২
 এক গোট অশ্বপতি আৰ গজপতি ।
 অপৰ গোটৰ নাম জানা নৰপতি ॥ ৪৭৩
 তিনিৰো কাৰ্য্যক ভিন্নে ভিন্নে শুনিয়েক ।
 ছুই গোটী ৰাজ্যৰ মিলিবে দুখ শোক ॥ ৪৭৪
 অণু দিনে কলিৰ বাঢ়িবে মহাবল ।
 তাতে বহুতৰ বিপ্ৰে কৈবে অকুশল ॥ ৪৭৫
 ছয়ো জাতি বিপ্ৰে চৰ্ছিবেক অমঙ্গল ।
 চল পাই কলিৰ বাঢ়িবে মহাবল ॥ ৪৭৬
 বাপে পোৱে ভাই ভাই কন্দল কৰিব ।
 জীৱিকাৰ অৰ্থে ঘোৰ কটা কটি হৈব ॥ ৪৭৭
 সুৰাপায়ি স্নেহহৰো লৈবেক দান ধন ।
 নকৰিবে সিটো জাতি ধৰ্ম্মক বক্ষণ ॥ ৪৭৮
 কতো ৰাজ্য দূত জয়া পৰ্য্যটি ফুৰিব ।
 ধনৰ নিমিত্তে লোকে মাংস চিণ্ডি খাইব ॥ ৪৭৯
 ব্ৰাহ্মণ্য গুণৰ কিছু নহৈবেক লেশ ।
 প্ৰাণীক মৰাইবে কৰি ৰাজ্যৰ আদেশ ॥ ৪৮০
 অজাতিৰো নাৰীকো হৰিবে ছুটগণ ।
 হৈবে চোৰ কতো হৰি আনিবেক ধন ॥ ৪৮১
 মিছা বিনে সত্য বাণী নাহিকে মুখত ।
 হৈবে মহা খলুয়া ব্ৰাহ্মণগণ যত ॥ ৪৮২

বৈষ্ণৱৰ বেষ ধৰি পিন্ধি ধুতি ফোট ।
 লৈবেক ভূষণ কৰি অনেক আশ্ফাট ॥ ৪৮৩
 পিন্ধিবে হাতত খাৰু ক্ষত্ৰিয়ৰ ধনে ।
 মন্ত্ৰণা কৰিয়া কতো লৈবে বহুদানে ॥ ৪৮৪
 খাটিব ৰাজাৰ পাশে হিংসি মহন্তক ।
 ভকতক হিংসি দোষ কৰিব অনেক ॥ ৪৮৫
 হৈবেক সূচক সাধু সাধুৰ কাৰণে ।
 ৰাজাৰ আগত কহিবেক ক্ষণে ক্ষণে ॥ ৪৮৬
 মহন্ত হিংসন্তে আয়ু ৰাজাৰ টুটিব ।
 অল্পমতি হয়। তাক জ্ঞানি নজানিব ॥ ৪৮৭
 তাক সত্য মানি সবে চাটক কৰিব ।
 পাষণ্ডৰ বোলে ভকতক দুখ দিব ॥ ৪৮৮
 ধনৰ নিমিত্তে কাটিবেক মন্থয়ক ।
 পেটুয়া ব্ৰাহ্মণে নাশিবেক জগতক ॥ ৪৮৯
 কহিলো পাৰ্ৱতী কলি পাপীষ্ঠৰ কাজ ।
 বিপ্ৰভেসে হন্তে কলি লৈবে সামৰাজ ॥ ৪৯০
 কলি চণ্ডালৰ সখা হৈবেক ব্ৰাহ্মণ ।
 এহি মতে অধোগতি হৈবে প্ৰজাগণ ॥ ৪৯১
 সংক্ষেপে পাষণ্ড কলা কহিলো তোমাত ।
 লোকত মিলিবে যেন বিপত্তি সাক্ষাত ॥ ৪৯২
 শুনিলাহা দেৱী হংস নাৰায়ণ বাণী ।
 ব্ৰহ্মাৰ আগত কহি আছন্ত প্ৰমাণি ॥ ৪৯৩
 আক যিটো নমানয় সেহি পাপি জন ।
 তাকেসে শূকৰ বোলে বেদৰ বচন ॥ ৪৯৪

পুছিলা যিমান ময় কহিলোহো তাক ।
 আৰু কিবা শুনিবাহা কহিয়ে আমাক ॥ ৪৯৫
 শুনা মহাজনে সবে শাস্ত্ৰৰ সন্মত ।
 কহয় পুৰুষোত্তম শ্ৰীৰাম ভকত ॥ ৪৯৬
 মোত পৰে মৃঢ় জন আৰ নাহি কের ।
 নিজ দাস কৰি মোক লৈয়ো বাম দেৱ ॥ ৪৯৭

দুলাৰি

শঙ্কৰৰ হেন বচন শুনিয়া
 মহামায়া নমাই মাথ ।
 হংস কাকি কথা আমাত কহিলা
 শুনিলো বৃষভনাথ ॥ ৪৯৮
 জামল সংহিতা শুনিবাক ইচ্ছা
 আছয় মোৰ সম্প্ৰতি ।
 কোন বংশে ৰাজ্য কোন ৰাজ্যে থিতি
 কহিয়োক পশুপতি ॥ ৪৯৯
 কাহাৰ দেশত কোন ধৰ্ম্ম হৈব
 প্ৰজাৰ কোনবা ধৰ্ম্ম ।
 দাক্ষণ কলিত কেন মত হৈব
 প্ৰজাৰ কিমত মৰ্ম্ম ॥ ৫০০
 ব্ৰাহ্মণ সকলে কাক আচৰিবে
 লোকৰ হৈবে কি গতি ।
 কাহাৰ ৰাজ্যত হৈবে কি নহৈব
 প্ৰসিদ্ধ যিটো ভকতি ॥ ৫০১

কোন কোন বাজা   বসুধা পালিব
কাৰ পৰমাণু কত ।

লোকৰ সম্বন্ধি   কতেক হৈবেক
ছৰ্ঘোৰ কলি কালত ॥ ৫০২

কোন কপে হৰি   কাহাতে বহিব
কোন দেশে অৱতাৰ ।

কলিৰ কালত   কোন পুণ্যে গতি
কহিয়ো তাৰ বিচাৰ ॥ ৫০৩

তুমি নিজ স্বামী   তোমাত পোছোহো
তুমিহে আমাৰ গুৰু ।

তিনিয়ো কালৰ   তিনি কৰ্ম্ম কৈলা
তুমি ব্ৰহ্ম বল্লভক ॥ ৫০৪

প্ৰিয়াৰ বচনে   জগত ঈশাণে
প্ৰেমত মজিয়া বৈলা ।

হৰিক মনত   স্মৰিয়া দেবীত
পুৰুষ কহিবাক লৈলা ॥ ৫০৫

পদ

ভগবান বদতি শুনিয়ো দিগম্বৰি ।

আদি জামলৰ কহে সাৰক উদ্ধাৰি ॥ ৫০৬

যাহাক জানিলে বাজা সবে বুজে কাজ ।

হোৱে শ্ৰী অণু বহুদিন ভুঞ্জে বাজ ॥ ৫০৭

বসুধা পালিব হৈব আতি খ্যাতিমন্ত ।

মহন্ত হৈবন্ত অন্তে মুকুতি পাইবন্ত ॥ ৫০৮

কহো ৰাজা হৈবে মহা মূঢ় অতিশয় ।
 মন্ত্ৰী হৈবে সিয়ো কিছো তত্ত্ব নজানয় ॥ ৫০৯
 যাহাৰ ৰাজ্যৰ প্ৰজা মহা সুখি হৈব ।
 আপুনি নিয়মে সিটো লোকক পালিব ॥ ৫১০
 লোক হিত বিনে সিটো নিচিন্তিবে আন ।
 মূৰ্থ ৰাজা হৈবে কতো জানিবা প্ৰধান ॥ ৫১১
 টেটন নৃপতি সব হৈবেক কুদাতা ।
 এৰিবে আচাৰ নামানিবে পিতা মাতা ॥ ৫১২
 মন্ত্ৰীয়ো হৈবেক তাৰ ডকাইতৰ নয় ।
 তাহাৰ ৰাজ্যত মহা অনৰ্থ মিলয় ॥ ৫১৩
 ই কথা থাকোক শুনা আৰম্ভ কাহিনী ।
 সুফল্ক নামত আছে দেশ এক থানি ॥ ৫১৪
 পৃথিৱীত কৰি দশ যোজন ডাঙ্গৰ ।
 তাত সমাগম আৰ নাহি মনুষ্যৰ ॥ ৫১৫
 আহোক মনুষ্য দেবতাৰো দেখা নাই ।
 অনন্তক সময়ে মই তাতে থাকো যাই ॥ ৫১৬
 অনন্ত ব্ৰহ্মাণ্ড জন ব্ৰহ্ম লোক হস্তে ।
 সেই নৌকা মোক সাজি দিলা ভগৱন্তে ॥ ৫১৭
 দৌৰ্ঘে প্ৰস্থে হোৱে কল যাঠি প্ৰহৰৰ ।
 মহা প্ৰলয়ত ভগ্ন নাহি সি থানৰ ॥ ৫১৮
 তাতে ব্ৰহ্মময় বট বৃক্ষ আছে এক ।
 চাৰি যোজনক বেঢ়ি আছয় প্ৰত্যেক ॥ ৫১৯
 নাহি চন্দ্ৰ সূৰ্য্য বায়ু দেৱৰ সঞ্চাৰ ।
 আপুনি প্ৰকাশে স্থান জ্যোতিৰ্ময় সাৰ ॥ ৫২০

সুদৰ্শন নামে নদী চৌপাশে বহয় ।
 বৃক্ষৰ নিজিৰা জল মহা শোভনয় ॥ ৫২১
 তাত ক্ষুধা তৃষ্ণা নিদ্রা একো নাহি হয় ।
 বহু বম্য ফল পুষ্পে আমোদিত হয় ॥ ৫২২
 হীৰা মৰকতে থান খান মনোহৰ ।
 আগুনি ঈশ্বৰে নিৰ্ম্মি আছে সবোস্তৰ ॥ ৫২৩
 তাতে বুদ্ধ অৱতাৰ ধৰিবন্ত হৰি ।
 থাকিবন্ত লোকৰ কৰ্ম্মক দৃষ্টি কৰি ॥ ৫২৪
 কলি আগ্ৰহিবে যত লোক নিৰন্তৰ ।
 ভাঙ্গিবে চাৰিয়ো, পদ দাৰুণে ধৰ্ম্মৰ ॥ ৫২৫
 বুদ্ধ ৰূপ ধৰি হৰি নমাতি বহিব ।
 ভাল মন্দ নাহি কিছু বাক্য শুবুলিব ॥ ৫২৬
 বুদ্ধ অৱতাৰৰ চৰিত্ৰ যত যত ।
 তোমাৰ আগত মই কহিবোহোঁ কত ॥ ৫২৭
 কতো বেলা হান্স মাত্ৰ দাস্ত দৰশন্তে ।
 পাপ আয় নীতি কৰ্ম্ম সবাকো দেখন্তে ॥ ৫২৮
 তান লগে শতাধিক মুনিৰ বসত ।
 তেসম্বেসে বক্তা হৈব তাহান লগত ॥ ৫২৯
 যেন কলা জৰা লোক বসিয়া থাকয় ।
 মুনি সবে তান আগে কহে কথাচয় ॥ ৫৩০
 মাথা জঙ্ঘাৰণ কৰি থাকিবাক কয় ।
 পাপ পুণ্য কাৰো কিছু চিকীৰ্ষা নকয় ॥ ৫৩১
 যিবা-যেহি কহে তাক শুনিয়া বহিব ।
 এহিমতে বুদ্ধ ৰূপ ঈশ্বৰে ধৰিব ॥ ৫৩২

ঈশ্বৰ ইচ্ছা ব্ৰহ্ম বক্তা মুনি যত ।
 ইচ্ছা মাত্ৰে তাৰা সব মিলিবে লগত ॥ ৫৩৩
 কলি পাপিষ্ঠৰ দেখিবন্ত বন বুদ্ধি ।
 যত চিত্ত বিত্ত পায়ে কৰিবে আশুদ্ধি ॥ ৫৩৪
 তাতে বুদ্ধ পাষণ্ড হৈবেক যত যত ।
 সিটো সবে বলী হইবে কলিৰ লগত ॥ ৫৩৫
 পূজা মন্ত্ৰ বিধি কিছু নৰৈব কলিত ।
 হৰি নাম বিনে সবে হৈবেক বৰ্জিত ॥ ৫৩৬
 এক হৰি নাম মাত্ৰ লোকৰ মুকুতি ।
 তাত পৰে আন মতে নপাইবেক গতি ॥ ৫৩৭
 অস্ত্যজো চাণ্ডাল যদি লৱে হৰি নাম ।
 বাহুয় গুনিয়া বিপ্ৰে হুহিবে সমান ॥ ৫৩৮
 বুদ্ধ অবতাৰ কৈলো শুনা বুদ্ধ কলা ।
 চাহিয়া ৰহিবা যাৰ যেন জ্ঞান ভালা ॥ ৫৩৯
 কতো কতো ধূৰ্ত্ত নৰে ধৰি বেশচন্দ্ৰ ।
 শিৰে জট্টা ভষ্ম ধূলি কৰিবে পিঙ্কন ॥ ৫৪০
 কটিত কপীন কতো কৰিবেক ভালা ।
 পিঙ্কিবে চন্দ্ৰন বক্ত ৰুদ্ৰাক্ষৰ মালা ॥ ৫৪১
 কৰিবে ভূষিত তাৰ সকলে কপাল ।
 হেন বেশ ধৰি আতি ভাণ্ডিব সকল ॥ ৫৪২
 গ্ৰাম কথা কহি বিপ্ৰে মুহিবে লোকক ।
 বেদ অৰ্থ জুবুজিব মদ যে গৰ্ব্বত ॥ ৫৪৩
 মৃতকৰ দান লৈবে মহা আনন্দত ।
 সেই দান লৈয়া তেবে দেহা প্ৰবৰ্ত্তান্ত ॥ ৫৪৪

হুবুজয় শ্মশানৰ দেৱ অধিপতি ।
 সেই শূদ্ৰ শৌচ নষ্ট হৈব দ্বিজ জাতি ॥ ৫৪৫
 নজানয় মন্ত্ৰ বেদ অৰ্থক নজানে ।
 কেৱল দানক লই মহন্ত বথানে ॥ ৫৪৬
 বেদ স্মৃতি নকৰে নেই কাঞ্চন দান ।
 আপুনি অল্পতে নষ্ট বংশক দহন ॥ ৫৪৭
 স্বৰূপ কহিলো দেবী কলিৰ বিপ্ৰৰে ।
 বলে মই ব্ৰহ্ম তনু বুলি দৰ্প কৰে ॥ ৫৪৮
 সন্ধ্যা যে আত্মিক নিত্য সেৱা যে বৰ্জিত ।
 শূদ্ৰৰ আচাৰ সিটো চণ্ডালতোষিক ॥ ৫৪৯
 তাহাক প্ৰণাম দিলে হৈব যে কুগতি ।
 শূদ্ৰত লৈবেক নাম নিজ নামাখ্যাতি ॥ ৫৫০
 ব্ৰহ্ম মন্ত্ৰ বেদৰ সাৰৰ সাৰ তত্ত্ব ।
 সেই গায়ত্ৰিত আছে ব্ৰহ্ম যে সাক্ষাত ॥ ৫৫১
 সেই জন বিপ্ৰ বুলি জানে দেৱগণ ।
 নিজ আচাৰত দান কৰিব গ্ৰহণ ॥ ৫৫২
 তাহাক্ষেপে দিলে দান শূদ্ৰৰ হৈবে ফল ।
 তোমাৰ আগত দেবী কহিলো সকল ॥ ৫৫৩
 পূৰ্বে বুলি আছো অন্ত্যজ দ্বিজ চয় ।
 মন্ত্ৰ গৰ্বে নানা অহঙ্কাৰ যে কৰয় ॥ ৫৫৪
 লোক দেখিবেক বুলি পিন্ধে কালি ফোটা ।
 তুলসী কদাৰুৰ মালা ধৰি জোটা জোটা ॥ ৫৫৫
 আগৰ চন্দন গাৱে কৰিব ভূষিত ।
 ধৰিবেক দিব্য দেহা লোকক ভাণ্ডিত ॥ ৫৫৬

কৰ্ণত কহিব কথা জপি যোল্ল নাম ।
 বৰ্ণাচাৰ এৰি কৰিবেক মন্দ কাম ॥ ৫৫৭
 লোকৰ ছুৰীতি সবে হৈবে মন্দমতি ।
 আকে ধৰ্ম্ম বুলি লোকে মানিবে সম্প্রতি ॥ ৫৫৮
 বিপ্র সবে যেন মতে কৰিবেক কাৰ্য্য ।
 পাষণ্ড কলিয়ে লৈবে সমস্ত সমাজ ॥ ৫৫৯
 চৰাচৰ ফোট ধুতি মাটিত লুটিব !
 হাতত বলয়া কৰ্ণে সুবৰ্ণ পিন্ধিব ॥ ৫৬০
 বহুত বন্ধিয়া ফুৰিবেক নানা স্থান ।
 লোকে বুলিবেক এন্তে পণ্ডিত গহণ ॥ ৫৬১
 বহুতৰ দ্রব্য আনি কৰি এক ঠাই ।
 আঁঠে পিঠ কলা আলু কড়াই মিঠাই ॥ ৫৬২
 দধি অন্ন ক্ষীৰ শাক দ্রব্য বহুতৰ ।
 প্ৰৱন্ধ কৰিয়া অনাঠি লৈবেক লোকৰ ॥ ৫৬৩
 তন্ত্ৰ মন্ত্ৰ কৰিয়া ভাঙিবে জগতক ।
 ধন ধাতু পাইবে দেখাইবে শাস্ত্ৰক ॥ ৫৬৪
 কতো বগি হংস ছাগ দিবে নানা মত ।
 আঁকে দিলে মুক্তি পাঠিবি থকিবি স্বৰ্গত ॥ ৫৬৫
 মোহোৰ সমান পূজা কোনেবা জনাই ।
 মই পূজা দিলে তুষ্ট হৈবেক কানী আই ॥ ৫৬৬
 মাংস লুভি বিপ্র সবে পেট প্ৰবৰ্ত্তাই ।
 আক বেদ শাস্ত্ৰ তাৰ কিছু নজানই ॥ ৫৬৭
 হেন বুদ্ধ সবক দেখিবে কলি মন্দ ।
 মোৰ কাৰ্য্য সিদ্ধ বুলি কৰিবে আনন্দ ॥ ৫৬৮

বদতি শঙ্কৰ আৰে শুনিয়ো পাৰ্ব্বতী ।
এহি বৌদ্ধ কলা আৰ দেখিবাহা নীতি ॥ ৫৬৯
মহাজনে সবে কাৰ্য্য আচৰিবে মন্দ ।
শিষ্যৰ কাৰণে বহু কৰিবেক দন্দ ॥ ৫৭০
মোৰ মোৰ ভক্ত বুলি কৰিবে বিবাদ ।
নহৈবেক শ্রদ্ধা পুৰুষাৰ্থৰ আছাদ ॥ ৫৭১
লৈবে কৰ ভাৰ মাত্ৰ সাধিয়া লোকৰ ।
ধনক লাগিয়া হৈবে আক্ৰোশ বিস্তৰ ॥ ৫৭২
লোকৰ কুশল কিছু নকৰিবে মন ।
থাইবেক লাগিয়া মাত্ৰ কৰিবে যতন ॥ ৫৭৩
হৈবে হিংসা বাদ খল কৰিবে সন্তক ।
আপোনাৰ মুখ মাত্ৰ চাহিবেক তাক ॥ ৫৭৪
নকৰিবে প্ৰেম ভাৱ কৰি কপটক ।
তৰ্ক বাদে বিতণ্ডা কৰিবে বৈষ্ণৱক ॥ ৫৭৫
শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন ভক্তি আক নাদৰিবে ।
অন্তো অন্তে মনে মাত্ৰ দ্বেষ আচৰিবে ॥ ৫৭৬
মহন্তৰো হৈবে লোভ মোহ ক্ৰোধ কাম ।
ঐশ্বৰ্য্য বিভূতি মাগিবেক অবিশ্ৰাম ॥ ৫৭৭
নকৰিবে ভূত দায়া থাকিবেক বহি ।
নাম দান কৰিবেক ঘৰে ঘৰে বহি ॥ ৫৭৮
তঞিওঁ মঞিওঁ ভেদ বুদ্ধি জুগুচিবে মনে ।
কৰিবেক বাদ মাত্ৰ দেহাৰ কাৰণে ॥ ৫৭৯
মহন্তে মহন্তে হৈবে কন্দল দুৰ্ব্বাৰ ।
নহৈব আদৰো কাৰো নাহি সতকাৰ ॥ ৫৮০

নহৈবেক মন দিগম্বৰ প্ৰেম ভাৱ ।
 দিব্য বস্ত্ৰ অলঙ্কাৰে মণ্ডিবেক গাৱ ॥ ৫৮১
 হৈবে আসক্তি আতি স্ত্ৰী সুবৰ্ণত ।
 ধৰ্ম্ম বথানিবে বসি উচ্ছ আসনত ॥ ৫৮২
 তাতে বিপ্ৰ সবো হৈবে খলুয়া ৰাক্ষস ।
 মহন্তকো দিবে দুখ লগাই মহাক্লেশ ॥ ৫৮৩
 এহি মতে হৈবে মহা পাপিষ্ঠ বৰ্ণব ।
 কলিয়ুগে নাশ হৈবে আচাৰ লোকৰ ॥ ৫৮৪
 যেহিজন বলৱন্ত হৈবে মহাজন ।
 কৰিবে অকাৰ্য্য দিয়া বহু ক্ষতিধন ॥ ৫৮৫
 সাধুক পীড়িবে কৰিবেক কুট নাট ।
 হৈবেক ৰাজাৰ মহা দাক্ষণ ললাট ॥ ৫৮৬
 অটব্য গহণে দেহা যাইবে প্ৰজা যত ।
 মিলিবে মৰক হৈবে ভূৰ্ভিক্ষ লোকত ॥ ৫৮৭
 যাইবে অধোপাতে সবে লোক নিৰন্তৰ ।
 নহৈবেক তাত লোক সুখি একোনৰ ॥ ৫৮৮
 পাছে কতো কালে লোক হৈবে বুদ্ধি ক্ষীণ ।
 অৱণ কীৰ্ত্তন ভক্তি হৈবেক বিহীন ॥ ৫৮৯
 স্ত্ৰীবেলৈ হৈবে ৰাজা লোকত মলিন ।
 সকল হৈবেক লোক স্ত্ৰী পৰাধিন ॥ ৫৯০
 অধৰ্ম্মে যুৰিবে সবে হৈবে একাকাৰ ।
 ৰাজাৰ আচাৰ হৈবে প্ৰজাৰ আচাৰ ॥ ৫৯১
 হংস ছাগ বলি পূজা কৰিবে বিধান ।
 যতেকে লোকৰ হৈবে নৰকত থান ॥ ৫৯২

কহিলো তোমাত মধ্য দেশে ভাৰতৰ ।
 বৰ্ণত শঙ্কৰ হৈব প্ৰজা নিৰন্তৰ ॥ ৫৯৩
 ম্লেচ্ছ ৰাজ্য হৈব নাশ শূদ্ৰ হৈবে ৰাজ্য ।
 তাহাতে খাটিবে জানা বহুতৰ প্ৰজা ॥ ৫৯৪
 হৈবেক লোহিত কোলে ৰাজ্যৰ নগৰ ।
 সান্ত্বনু নন্দন আতি তীৰ্থ মনোহৰ ॥ ৫৯৫
 তাহাতে হৈবেক পুৰি সুবৎসল ।
 হয় হস্তি ৰথ গজে ছত্ৰে সুনিস্কল ॥ ৫৯৬
 হৰবিন্দ নাম তাৰ হৈবে নৰপাল ।
 চন্দ্ৰপ্ৰভা নাম হৈব নগৰী বিশাল ॥ ৫৯৭
 সিটো নৃপতিৰ হৈব দেব ধৰ্ম্মে ৰতি ।
 বিপ্ৰ বাক্য নকৰিবে বুঝিয়া প্ৰবৃত্তি ॥ ৫৯৮
 পাঞ্চ ধিক ষাঠি বৰ্ষ পালিবেক মহী ।
 এবিধ বিপ্ৰৰ বাক্য কলিক নিগ্ৰহি ॥ ৫৯৯
 কৰিবেক যজ্ঞ কাৰ্য্য বেদৰ বিহিত ।
 মহা দান ধৰ্ম্মে প্ৰজা কৰিবে নিশ্চিত ॥ ৬০০
 তাত পাছে মৰি সিটো পাইবে বিষ্ণু থান ।
 তাহাৰ তনয় ৰজা হৈবেক প্ৰধান ॥ ৬০১
 কুশাৰণ্য নাম তাৰ হৈবেক প্ৰখ্যাত ।
 কুশৰ মূলত জাত হৈবেক তথাত ॥ ৬০২
 অসংখ্যাত সূৰ্য্য বিপ্ৰ সঙ্কে কৰি নিব ।
 পিপ্লাবন তীৰ্থে যাই আদিত্য পূজিব ॥ ৬০৩
 বিংশাত দিবসে দেখা দিব দিবাকৰ ।
 সৰে ৰাজ্য পালিবাক লৈবে মহাবৰ ॥ ৬০৪

জম্বুদ্বীপ মধ্য যত আছে মহিপাল ।

সবাকো দিয়োক মোক কৰিবাক পাল ॥ ৬০৫

এহি বৰ দিয়ো মোক দেব দিবাকৰ ।

মন বাঞ্ছা পুৰিয়োক তযু সেরকৰ ॥ ৬০৬

দিবন্ত আদিত্য বৰ হৌক মনপুৰ ।

অবিশ্রান্তে পূজা কৰা পার্বতী শঙ্কৰ ॥ ৬০৭

এতেকেসে হৈব সিটো লোক অধিকাৰ ।

সকল লোকৰ সিটো লৈবে কৰভাৰ ॥ ৬০৮

গৌৰে কামৰূপে আৰু জয়ন্তা মগধে ।

হৈবে একহত্রে ৰাজ্য অতি বিদগদে ॥ ৬০৯

তাহাৰ নগৰ হৈব নামে ৰত্নপুৰ ।

শ্রৱণ কীৰ্ত্তন ভক্তি হৈবেক প্রচুৰ ॥ ৬১০

বিংশতি অধিক শত বৰিষ প্রখ্যাত ।

পালিবে ধৰণী তাৰ নাটিকয় পাত ॥ ৬১১

পাছে তাৰ শত আয়ু হৈবে সমাপতি ।

সান্ত্বনুয়ে স্বৰ্গ ভোগ কৰিবন্ত আতি ॥ ৬১২

হৈবে সাত পুত্র তাৰ লোকে নসহিব ।

সাত খণ্ড কৰি ৰাজ্য বিভাগিয়া লৈব ॥ ৬১৩

তাতে কলি দোষে বিপ্রগণে বিভাগিব ।

বহুতৰ বিপ্র সবে কুবুদ্ধি দৰ্শাইব ॥ ৬১৪

মহন্তক পীড়িবেক হৈব অহঙ্কাৰ ।

নহৈবেক তাত হৰি ভকতি প্রচাৰ ॥ ৬১৫

অল্প আয়ু অল্প শস্য হৈব ধৰণীত ।

পাপে আগ্রহিব লোক হৈবেক বৰ্জিত ॥ ৬১৬

কহিলোহো শূদ্র কলা তোমাত পার্শ্বত্তী ।
আক কিবা শুনিবাক আছে তব মতি ॥ ৬১৭
শুনা বুদ্ধ জন লৈয়ো কথাৰ প্রমাণ ।
ভগবান হৰে কহি আছে বিজ্ঞামান ॥ ৬১৮
হৰি নাম বিনে ৰাজা প্রজা সবে যত ।
বিফলে সবাবো আয়ু হোৱে সমাপত ॥ ৬১৯
বোলয় পুৰুষোত্তম এৰি আন কাম ।
সুখে দুখে মুখে নছাৰোক হৰি নাম ॥ ৬২০

ছবি

হেন শুনি মহামায়া স্বামীত বিনাস্ত পাছে
কৈয়ো কথা আগে ভগবান ।
কোন ৰাজ্যে কতোমান কোন কৰ্ম্ম আচৰিবে
ৰাজ্যসব হৈবেক প্রধান ॥ ৬২১
কত মান দিন কলি লোকক কৰিবে পীড়া
তাৰ গতি হৈবে কেন মত ।
মহা মহা পাপ ৰাশি লোক সব নাশ হৈব
অল্প আয়ু হৈবেক সতত ॥ ৬২২
বুদ্ধ বিপ্র সব যত কেন মতে নাশ হৈব
লোক সব হৈব কেন ঠান !
কত মান সুখ দুখ ভুঞ্জিবেক লোকগণে
শুনো তাক কহা বিজ্ঞামান ॥ ৬২৩

কোন বংশে রাজা ছই বসুধা পালন কৰি
 কৰ্ম্ম ধৰ্ম্ম হৈবেক কি মত ।
 তাহাক শুনিবে মোৰ বৰ ইচ্ছা আছে প্রভু
 মোৰ আগে কহিয়ো সাম্প্ৰত ॥ ৬২৪

পদ

শঙ্কৰ বদতি দেবী শুনিয়ো পাৰ্ব্বতী ।
 হেনতো দুৰ্জ্জন কলি পাপৰ সম্প্ৰতি ॥ ৬২৫
 তাহাত হৈবন্ত হৰি ভকতি প্ৰধান ।
 শুনা সারধান মনে যেন ভক্তি জ্ঞান ॥ ৬২৬
 দুৰ্জ্জনৰ ভৰে মহী পায় বৰ দুখ ।
 পাতালে পশিবে মনে ভৈলন্ত সমুখ ॥ ৬২৭
 পাপ ভৰে গাৱ নসহয় ধৰ্ম্মীৰ ।
 গুনি গাহি পাছে মন কৰিবন্ত থিৰ ॥ ৬২৮
 আছে মহাৰাজা বলি ত্ৰৈলোক্যতে সাৰ ।
 তেহেস্তে মোহোৰ কৰিবন্ত প্ৰতিকাৰ ॥ ৬২৯
 এহি বুলি চলিবন্ত সতী বসুন্ধৰী ।
 বলিৰ অন্তেষে যাই প্ৰবেশে সুন্দৰী ॥ ৬৩০
 দেখি দৈত্যপতি কৰিবন্ত সতকাৰ ।
 কহিবন্ত দুখ দেবী ক্লেশ আপোনাৰ ॥ ৬৩১
 পাতকি প্ৰজাৰ ভৰ সহন নজায় ।
 অসন্ত বাদিৰ কত কহিবো অন্ধ্যায় ॥ ৬৩২
 দুৰ্জ্জন নৃপতি সবে নাশে মহন্তক ।
 দুষ্ট শঠ দাস্তি সবে মাৰয় লোকক ॥ ৬৩৩

ম্লেচ্ছ ৰাজ্য সবে কৰে লোকক বিঘাত ।
 স্ত্রী বলে কাঢ়ি নেই নাহিকে সজাত ॥ ৬৩৪
 লোকৰ জীৱিকা নাশি পোষয় উদৰ ।
 প্ৰাণীক হিংসিয়া খাই মাংস শৰোৰৰ ॥ ৬৩৫
 বিপ্ৰসবে ম্লেচ্ছ চাণ্ডালৰ অন্ন খাই ।
 ভৈলেক পাষণ্ড বিপ্ৰসব সুন্ধি নাই ॥ ৬৩৬
 ম্লেচ্ছ নৃপতিক সেৱা কৰে অনুক্ষণ ।
 ব্ৰাহ্মণ্য গুণৰ কিছু নাহিকে সন্ধান ॥ ৬৩৭
 লোকৰ মাংসক খাই যেহেন ৰাক্ষস ।
 ছলে বলে হৰিনেই লোকৰ সৰ্বস্ব ॥ ৬৩৮
 যজ্ঞন যাজন কৰ্ম্ম অনুমানো নাই ।
 পেট পূৰিবাৰ যত্ন চাণ্ডালৰ প্ৰাই ॥ ৬৩৯
 নানা তৰ্ক শাস্ত্ৰ বিহি কৰৈ বলি দান ।
 ৰতয় অসন্ত বাক্য ব্যাধৰ সমান ॥ ৬৪০
 দ্বিজ হৈয়ো কৰে ক্ৰয় বিক্ৰয় বেতাৰ ।
 কৰয় মত্তক পান নাহিকে বিচাৰ ॥ ৬৪১
 হৈবেক খলুয়া কষ্ট দেই মহন্তক ।
 পুত্ৰ পত্নী পুৰি নাশ কৰয় লোকক ॥ ৬৪২
 হৰি হৰি লোকৰ মিলিলা বিসঙ্গতি ।
 বিহিত কৰ্ম্মক লোকে তেজিলা সম্প্ৰতি ॥ ৬৪৩
 কাৰিকৰ সৰো ভৈলা পাষণ্ড পৰাই ।
 ৰাজস্বক দেবস্বক হৰে সমুদাই ॥ ৬৪৪
 শুদ্ধ সুবৰ্ণক মানে অশুদ্ধ কৰিব ।
 নাহি সত্য ধৰ্ম্ম শৌচ অন্তায় আহৰিব ॥ ৬৪৫

চুৰি কৰি আন সঞ্চয়ণ কৰে ধন ।
 এতেকে পাষণ্ড লোক হৈবেক দুৰ্জ্জন ॥ ৬৪৬
 তাৰ ভাৰ সতিবে মোহোৰ শক্তি নাই ।
 এতেকে কহিলো মঞি তোমাসাৰ ঠাই ॥ ৬৪৭
 যেন মতে ৰহিবো মোহোৰ হৈবে থিত্তি ।
 সেহি মতে হিত আচৰাহা দৈত্যপতি ॥ ৬৪৮
 হেন বাণী শুনি পাছে দৈত্যৰ ঈশ্বৰ ।
 ধৰণীক আশ্বাসিয়া চলিল সত্বৰ ॥ ৬৪৯
 মনোময় গজস্কন্ধে চড়ি ইন্দ্রসেন ।
 পাই বাৰাণসী থান কালান্তক যেন ॥ ৬৫০
 তথাত আছন্ত মনি নাম দেশখ্যাত ।
 পৰিবার সমে কলি আছয় তথাত ॥ ৬৫১
 মনোময় সভাখন তথাতে দেখিল ।
 দূৰ হস্তে বিৰোচন সূতে আকলিল ॥ ৬৫২
 কাম ক্রোধ লোভ মোহ হিংসা মৎসৰক ।
 দন্ত দ্বেষ অহঙ্কাৰ ইৰিয়া গৰ্ব্বক ॥ ৬৫৩
 অসত্য অদয়া মিচা অণ্ডায়ক আদি ।
 প্ৰকটিয়া লোক সৰ ৰহিছে প্ৰমাদি ॥ ৬৫৪
 হেন সভা খান তাৰ দেখি চমৎকাৰ ।
 দেখিয়া বলিৰ খেদ মিলিল অপাৰ ॥ ৬৫৫
 হৰি হৰি লোকৰ মিলিল অমঙ্গল ।
 পাপী কলি বিনাশিবে ধ্বংসক সকল ॥ ৬৫৬
 তাৰ লগে আঠৈ বিশ্বজিত দ্বিজবড় ।
 পৰম পাষণ্ড বিপ্ৰ অণ্ডায়ৰ ঘৰ ॥ ৬৫৭

মিছা তন্ত্ৰ মিছা বাদ মিছা হিংসাচয় ।
 অহঙ্কাৰ আদি মন্ত্ৰ ব্ৰাহ্মণে চচ্ছ'য় ॥ ৬৫৮
 আৰু মন্ত্ৰী সব আছে অবহিতে চাই ।
 জগতক বশ্য কৰি লৈলে কলিৰাই ॥ ৬৫৯
 শঙ্কৰ বদতি দেবী শুনিয়ে পাবৰ্বতী ।
 পাপী কলি সাগৰত মজিলা সম্প্ৰতি ॥ ৬৬০
 তাক উদ্ধাৰিবে মনে সন্ত বলি ৰাই ।
 ধৰণীৰ দুখ দেখি কৰিবে উপাই ॥ ৬৬১
 অনন্ত মহিমা মহা মহন্ত সবৰ ।
 তাসম্বাৰ আগে কোন কলি অল্লতৰ ॥ ৬৬২
 এহি মতে মহা ধীৰ বলী দৈত্যপতি ।
 কলিৰ কাৰ্য্যক যেবে দেখিলেক আতি ॥ ৬৬৩
 মনে বোলে কিনো আৰ মহন্ত দুৰ্জ্জয় ।
 ভালেতো ইহাৰ ভাৰ ধৰণী নসয় ॥ ৬৬৪
 এহি বুলি ধিৰে ধিৰে ওচৰ চাপিব ।
 সিবেনাত কলি ৰাজ্য বলিক দেখিব ॥ ৬৬৫
 কোন গোট আসে ইটো হস্তিৰ কান্ধত ।
 কলি নৃপতিক শঙ্কা নাহিকে মনত ॥ ৬৬৬
 কলি বোলে কিছু ভয় নাহি আৰ মনে ।
 শ্বেত ছত্ৰ ঘেলায় আমি বিজ্ঞামানে ॥ ৬৬৭
 এত হস্তে বলিৰাই চাপিলা ওচৰ ।
 তাৰ মন্ত্ৰী গণে খৰে পুছিলো উত্তৰ ॥ ৬৬৮
 কোন জন তুমি আসি আছা হস্তি কন্ধে ।
 মাথে শ্বেত চামৰ ভূষিত নানা বন্ধে ॥ ৬৬৯

বাৰাগসী ছেড়াই ধৰ্মনাশ নামে পুৰ ।
 ইহাত পশিলা আসি কথের ঠাকুর ॥ ৬৭০
 জাবে নতু বণ্ড ভণ্ড কৰে মন্ত্ৰিগণে ।
 তারত পশিয়ো গৈয়া আপোন ভবনে ॥ ৬৭১
 হেন দেখি তাৰ পাছে যত বীৰ চয় ।
 বলিক সমুখ হুইয়া সমৰ কৰয় ॥ ৬৭২
 কামে কামবাণ হানে নানান প্ৰকাৰ ।
 ক্ৰোধে হানিবেক ক্ৰোধে বাণ বাৰে বাৰ ॥ ৬৭৩
 দন্তে মোহে লোভে সব হানিবে ঘণ্টাই ।
 মহন্ত বলিৰ তাত গণা গণ নাই ॥ ৬৭৪
 হিংসা অহঙ্কাৰ বাণ দ্বেষ মৎসৰৰ ।
 সহিবন্তু আনো যত বাণ নিবন্তৰ ॥ ৬৭৫
 আকাশ ঢাকিয়া ছত্ৰ চামৰক ঢাকি ।
 মিছা তৰ্ক আদি বাণ হানিবেক টাকি ॥ ৬৭৬
 অসন্ত অদয়া আৰু আহাৰ আলাশ ।
 জল্পনা কুবৃত্তি আনো মোহ নাগপাশ ॥ ৬৭৭
 অকৰ্ম্ম অসূয়া হিংসা কুকথা জল্পন ।
 হাস পৰিহাস মিছা ভয় নিদ্ৰা বাণ ॥ ৬৭৮
 এহি মতে আনো নানা যত অস্ত্ৰ চয় ।
 বৈষ্ণৱ বলিক কলি সছে প্ৰহাৰয় ॥ ৬৭৯
 পৰম ভকত বিৰোচনৰ তনয় ।
 তাক কি ভেদিবে পাৰে সিটো শৰচয় ॥ ৬৮০
 বাম নাম অভেদ কৰচ প্ৰভাৱত ।
 হৰি পদ সেৱা খাণ্ডা ধৰিয়া হাতত ॥ ৬৮১

একান্ত শৰণ যিটো মহন্ত সঙ্গত ।
 পিয়ো বাম নাম বস ছয়া এক মত ॥ ৬৮২
 তাক কি কৰিতে পাৰে কলি ছৰাচাৰে ।
 যেন মূঢ়ে মুঠি হানে পাথৰ উপৰে ॥ ৬৮৩
 হৰি ভকতক যত ছুৰ্জনে পীড়য় ।
 আতি অল্প কালে সিটো আপুনি নাশয় ॥ ৬৮৪
 তুমিও পাৰ্বতী লোৱা কৃষ্ণত শৰণ ।
 হৈবাহা অমৰ তুমি গুহিবে মৰণ ॥ ৬৮৫
 তুমি আমি দুয়ো কৰো কৃষ্ণত ভকতি ।
 তেবে আমাসক কোনে পাৰে পৰিধিতি ॥ ৬৮৬
 পাৰ্বতী বদতি প্ৰভু জগত ঈশান ।
 তুমি কাক ভজা কোন ঈশ্বৰ প্ৰধান ॥ ৬৮৭
 কেই জন ঈশ্বৰ কাহাৰ কিবা নাম ।
 কোন কৈতে থাকে কোনে কৰে কিবা কাম ॥ ৬৮৮
 আমি জানো তুমি বিনে নাহিকে অপৰ ।
 জগতৰ হৰ্তা কৰ্তা তুমি মহেশ্বৰ ॥ ৬৮৯
 তুমি বোলা আচন্ত ঈশ্বৰ মহা হৰি ।
 কোন থানে থাকন্ত কোনবা ৰূপ ধৰি ॥ ৬৯০
 ভালমতে মোক প্ৰভু দিয়োক চিনাই ।
 তোমাত শৰণ মোক দিয়োক দঢ়াই ॥ ৬৯১
 শঙ্কৰ বদতি শুনা ভবানি বচন ।
 শুনিয়োক কহো মঞি কথাৰ কাৰণ ॥ ৬৯২
 জগত অন্তক মঞি কাল কদ্ৰ হব ।
 সকল কালৰ মঞি দাস মাধবৰ ॥ ৬৯৩

মোৰ ভাৰ্য্যা ছয়া এন্তে বলি পূজা খাই ।
 আজি মোৰ ভাৰ্য্যা ভাৰ গুচাইবোহো দাই ॥ ৬৯৪
 মহা ঘোৰ ৰূপ ধৰি লোক বিনাশয় ।
 মহা মায়া প্ৰকৃতিও এহেস্তে হোৱয় ॥ ৬৯৫
 এহি গুণি মোঁন ভাৱে আছে ত্ৰিপুৰাৰি ।
 কতোক্ষণে গোৰীক মাতিলে হাস্য কৰি ॥ ৬৯৬
 শঙ্কৰ বদতি দেৱী গুণিও পাৰ্ব্বতী ।
 মঞি মাধৱৰ দাস জানিবা সম্প্ৰতি ॥ ৬৯৭
 তুমিয়ো হৈবাহা দাসী তেবে সিজ্ঞে কায ।
 মোৰ আৰু নাহি কিছু তোমসাত বাজ ॥ ৬৯৮
 মঞি দিগম্বৰ তুমি হৈবা দিগম্বৰী ।
 মুণ্ড ঝালা জটা অৰ্থ কৈলা শূলধাৰী ॥ ৬৯৯
 কটি বাঘ ছাল সৰ্প আৰু লোক বিষ ।
 মালাৰ কাহিনী গুণি দেৱীৰ হৰিষ ॥ ৭০০
 প্ৰেত থানে থাকি যত লোক কৰো কাল ।
 সকলো প্ৰকাৰে ভৈল শঙ্কৰ ইশান ॥ ৭০১
 এহি মতে দেহ ভস্ম অৰ্থ কহিলন্তু ।
 সংসাৰক ভস্ম অৰ্থ দেৱী মানিলন্তু ॥ ৭০২
 দেহ ছাই মাটি হয় অগ্নি দাহ কৰে ।
 মৰি মৰি উপজে সংসাৰ নাম তাৰে ॥ ৭০৩
 চাৰি বিধ জীৱ তাৰ নপাই সবে অন্ত ।
 যাবে লোক হৰিত শৰণ নপশন্তু ॥ ৭০৪
 হেন জানি তুমি লৱা হৰিত শৰণ ।
 তোমাৰ আমাৰ গুৰু দেব সনাতন ॥ ৭০৫

আজি ধৰি হৰি গুৰু তাহাক জানিবা ।
 সৰ্ব্ব কৰ্তা ভাব মনে বুঝিয়া ধৰিবা ॥ ৭০৬
 মণ্ডি হৰি দাস ভৈলো তুমি হৰি দাসী ।
 থাকিবোহো ছয়ো জনে হৰিক উপাসি ॥ ৭০৭
 এতেক কহিয়া হৰে প্ৰেমত মজিলা ।
 কৃষ্ণ কৃষ্ণ মহা হৰি বুলি উচ্ছাৰিলা ॥ ৭০৮
 স্বামীৰ ভাবক দেখি পাৰ্বতী গোসানী ।
 ছুই নয়নৰ নিৰ বহে নাসে বাণী ॥ ৭০৯
 গুনা বুদ্ধ জন হৰ গোৰী সম্বাদত ।
 মহামায়া গোৰী ভৈলা হৰিত ভকত ॥ ৭১০
 শূদ্ৰ কলা কহি বসুমতী কলা কৈলা ।
 বলি কলা কহি যুদ্ধ কলাক কহিলা ॥ ৭১১
 ঈশ্বৰ নিৰ্ণয় পুছি শৰণ প্ৰাৰ্থিলা ।
 শৰণ কলাক পাছে দেৱীত চৰ্ছিলা ॥ ৭১২
 অনন্ত গহণ শাস্ত্ৰ গোৰীৰ সম্বাদ ।
 নিশেষে ইহাক কোনে কহিবে আহ্লাদ ॥ ৭১৩
 সত্তৰি অধিক ষাঠি হাজাৰ শ্লোকৰ ।
 বিৰচিলো পদ আমি কলি কালান্তৰ ॥ ৭১৪
 আমি অল্প মতি শাস্ত্ৰ অগাধ সাগৰ ।
 শুনিবা মাত্ৰকে হত বুদ্ধি পণ্ডিতৰ ॥ ৭১৫
 তথাপিভো গুৰু মুখে আমি যি শুনিলো ।
 গুৰুৰ চৰণ চিন্তি ইহাক লেখিলো ॥ ৭১৬
 বঢ়াটুটা দোষ আত ক্ষমাসে জুয়াই ।
 কৰিবাহা নিন্দা য়েবে ইটো কথা নাই ॥ ৭১৭

শাস্ত্রক নচাহি যিটো কৰয় নিন্দন ।
 কুপত ববৰ বেঙ্গ কাকৰ লক্ষণ ॥ ৭১৮
 মোৰ পদ বুলি যদি কৰয় হেলন ।
 তথাপিতো শাস্ত্রক নিন্দিবে কোন জন ॥ ৭১৯
 আপুনি ঈশ্বৰ হৰ গোঁৰী মহামায়া ।
 মহা প্রকৃতিৰ ৰূপ শঙ্কৰৰ জায়া ॥ ৭২০
 তাৰা ছুইৰ সম্বাদ বেদতো গুঢ় আতি ।
 পাষণ্ড বৌদ্ধসে জানা নমানিৰে আতি ॥ ৭২১
 বোলয় পুৰুষোত্তমে কৰিয়া মিনতি ।
 সাধু সবে মোক কৃপা কৰিয়ো সম্প্রতি ॥ ৭২২
 ব্রহ্মাস্ত্ৰত একান্ত বৈষ্ণব আছে যত ।
 বহোক পিৰিতি মোৰ সবাৰ পাৱত ॥ ৭২৩
 সবে মহন্তৰ সুধা ছুখানি চৰণ ।
 এক বস্ত্ৰ সবা হাতে নিমজোক মন ॥ ৭২৪
 হে শ্ৰীৰামচন্দ্র তুমি পুৰুষ পুৰাণ ।
 তযু পাৱে প্রণামো গুছোক পাপ মন ॥ ৭২৫
 সন্তত পিৰিতি ৰৌক মুখে তযু নাম ।
 ছুই হস্তে কৰ্ম কৰি নোহোক বিৰাম ॥ ৭২৬
 ইটো ৰাজ পদে মোক অঙ্ক নকৰোক ।
 ৰাম ৰাম বোলা সবে সভাসদ লোক ॥ ৭২৭

দুলাড়ী

পার্বতী বদতি দেব পশুপতি
কহিয়ো মোত বুঝাই ।
তুমি কাক চিন্তা কাহাক আৰাধা
থাকা তেস্তে কোন ঠাই ॥ ৭২৮
কোন নাম কেন মহিমা অপাৰ
তাস্ত পৰে আছে নাই ।
কোন কেন মতে কাহাক পূজন্ত
কাহাক গারে সদাই ॥ ৭২৯
তোমাৰ আমাৰ ভজনি ঈশ্বৰ
চিনায়োক ভগরান ।
কোন থানে কোন নিবাস কৰন্ত
কহিয়োক বিতমান ॥ ৭৩০
গৌৰীৰ প্রশ্নৰ উত্তৰ কহন্ত
প্রলয় অন্তক হব ।
শুনিয়োক মায়া তোমাক চিনাওঁ
ভজনি যিটো ঈশ্বৰ ॥ ৭৩১
তিনি বিষ্ণু চাৰি নাৰায়ণ দেৱ
ছই কৃষ্ণ নিকপম ।
সবাৰো বাহিৰে গোপ্য পৰব্রহ্ম
প্রসিদ্ধ পুৰুষোত্তম ॥ ৭৩২

শাস্ত୍ରାନ୍ତ୍ରାଂ ଯେ ବିଷ୍ଣୁଃ ଶ୍ଵେତ ବିଷ୍ଣୁଃ ଆବ
ଅପର ବିଷ୍ଣୁଃ ମାଧବ ।

এহি তিনি জনে লোকক পায়
মুক্ দেস্ত মহোৎসব ॥ ৭৩৩

কাল নাৰায়ণ   দেৱ নাৰায়ণ
আৰু কহে নাৰায়ণ ।

শ্বেত   বিলাসত   শ্রীনাৰায়ণ
সবাকো কৰে পালন ॥ ৭৩৪

শ্বেত বিলাসত উৰ্দ্ধ ভাগ হোৱে
ত্রিশ লক্ষ হাজাৰ।

তাহাত সুন্দৰ নিৰ্মল বৈকুণ্ঠ
বন্দনি চৈধ্য লোকৰ ॥ ৭৩৫

তাহাঙ্ক সকলে বোলয় কল্লিত
মনে কল্লি বিসর্জিলা ।

এতেকে তাহাৰ ইচ্ছা বিলাসক
প্রসিদ্ধ নাম কহিলা । ৭৩৬

তাহাতে থাকন্ত দেৱ নাৰায়ণ
 জ্ঞানী কৰ্মী অগোচৰ ।

কোটি ব্রহ্মা হৰো   পাত সবে যদি
অভগ্ন সিটো লোকৰ ॥ ৭৩৭

তাহাৰ উৰ্দ্ধত তিনিশ লক্ষৰ
হাজাৰ পন্থ উপবে ।

শ্বেত বিলাসক   বৈকুণ্ঠ প্রসিদ্ধ
বিস্তারি প্রকাশ করে ॥ ৭৩৮

সাত খান পৃথি   সাত খান স্বৰ্গ
সবে মিলি যত হয় ।

ইহাক বিভাগী   ছুই শত ভাগ
বৈকুণ্ঠ জানা হোৱয় ॥ ৭৩৯

তাহাৰ মহিমা   কহিবো কভেক
বৰ্ণাইবাৰ শক্তি নাই ।

সহস্ৰ আননে   বৰ্ণাই বৰ্ণাই
কহিয়ে অস্ত নপাই ॥ ৭৪০

শ্বেত কল্লিতৰ   ছয়ো বৈকুণ্ঠক
কৈলা দেব শূলপাণি ।

সংক্ষেপে পয়াৰে   তাক্স নেলৈখিলো
পদ বঢ়া হোৱে জানি ॥ ৭৪১

পদ

শঙ্কৰ বদতি দেৱী শুনিয়ো পাৰ্ব্বতী ।

আবে পূৰ্ণ ব্ৰহ্মাৰ থানল যেন নীতি ॥ ৭৪২

শ্বেত বৈকুণ্ঠৰ পৰা হোৱয় অস্তৰ ।

হোৱয় উদ্ধত আশী লক্ষ হাজাৰৰ ॥ ৭৪৩

ব্ৰহ্মা নন্দ থান সিটো দিব্য বত্ন ময় ।

তাহাৰ মহিমা গুণ কেহো নজানয় ॥ ৭৪৪

চাৰিয়ে বৈকুণ্ঠ আক ভুবন চৈধ্যয় ।

জাত দশ গুণ বঢ়া জানিবা নিশ্চয় ॥ ৭৪৫

মহা জ্যোতির্ময় থান সবাৰো দুৰ্লভ ।
 সপ্ৰেমা কেৱলা ভক্তে পাৱয় সুলভ ॥ ৭৪৬
 আছে পূৰ্ণ সনাতন প্ৰকাশিত আতি ।
 ছুই থানি ভুজ চাক বত্ৰে প্ৰকাশিত ॥ ৭৪৭
 নীল তমালৰ বৰ্ণ ইন্দিবৰ শ্ৰাম ।
 সুন্দৰ শ্ৰীমুখ কৰ্ণ নাসা অল্পপাম ॥ ৭৪৮
 নিবীৰ দশন নিন্দি মুকুতাৰ শাৰি ।
 অৰুণ নয়ন ক্ৰম বল্লৰি বিচাৰি ॥ ৭৪৯
 সুসম ললাট তাত তিলক বৰ্ণাই ।
 কুটিল কুলন্ত ভঙ্গি ভ্ৰমৰা পৰাই ॥ ৭৫০
 বত্ৰৰ কীৰ্টি জ্বলে আতি বিপৰীত ।
 চূড়ামণি বান্ধি আছে জুৰায়ে সহিত ॥ ৭৫১
 সিংহবন্ধ কন্থ, কণ্ঠ কৌন্তভ শোভয় ।
 শ্ৰীবৎস পঙ্কতি বন মালা বিৰাজয় ॥ ৭৫২
 আৰু বৈজয়ন্তি মালা গলে জ্বলে তাত ।
 কঙ্কণ অঙ্গুদ বিকশিত দুই হাত ॥ ৭৫৩
 বাতুল কোমল কৰতল বিশলয় ।
 দশ অঙ্গুলিত বত্ৰ আঙ্গুষ্ঠি জ্বলয় ॥ ৭৫৪
 নীল অঙ্গুষ্ঠিৰ মাৰ্কে জ্বলে হীনতৰ ।
 কটি ধুতি পীত ধৰা আতি মনোহৰ ॥ ৭৫৫
 তাতে বত্ৰ মেখলা কিকিণী কৰে ধৰি ।
 চৰণৰ আগে সূটে পীত পাত ভুগি ॥ ৭৫৬
 কৰী কৰ নিন্দি দুই উৰু সুবলীত ।
 পদ তল বাতুল ভকত মনোনীত ॥ ৭৫৭

বত্ন ময় নুপুৰে কৰন্তে আছে ধ্বনি ।
 ধ্বজ বজ্জ অক্লুশ কমল শিৰোমণি ॥ ৭৫৮
 কতেক কহিবো ৰূপ গুণৰ মহন্ত ।
 দিব্য বত্ন পালেঙ্কিত থাকন্ত সতত ॥ ৭৫৯
 নাহি লক্ষ্মী সবস্বতী ভুজঙ্গৰ শয্যা ।
 ভকত সহিতে বসি কৰন্ত বিৰাজ ॥ ৭৬০
 লক্ষ লক্ষ অৰ্ব্ব দ নিৰ্ব্ব দ ভক্ত গণ ।
 সেবা কীৰ্ত্তনত পৰে আন নাহি মন ॥ ৭৬১
 হেনয় থানক মহা পৰম যতনে ।
 তাহাকেসে দেৱী আমি সেবো সৰ্ব্বক্ষণে ॥ ৭৬২
 মঞি তানে দাস হৈবো তুমি হৈবা দাসী ।
 তাহান সেৱাক মাত্ৰ থাকিবো উপাসি ॥ ৭৬৩
 আহাকেসে মহা হৰি বোলে সাধুজন ।
 ভক্ত সেবা বিনে আন নাহিকে সাধন ॥ ৭৬৪
 সাধু সেৱা কৰি প্ৰীতি ভকতে সহিতি ।
 কোটি লক্ষ মাঝত পায় হেন গতি ॥ ৭৬৫
 দীৰ্ঘে প্ৰশ্বে হোৱে ষাঠি লক্ষৰ প্ৰহৰ ।
 তাহাৰ মধ্যত স্থান কৰি মনোহৰ ॥ ৭৬৬
 তাহান্তে জানিবা নাম মহদা আনন্দ ।
 দিব্যবত্ন ময় পুৰি নাহি নিৰানন্দ ॥ ৭৬৭
 যাতো শ্বেত পদ্ম মাঝে বৈকুণ্ঠ নিৰ্ম্মলা ।
 এতেকে তাহাক শ্বেত বৈকুণ্ঠ বুলিলা ॥ ৭৬৮
 স্কন্দৰ পৰমানন্দ তাহাক বোলায় ।
 পুষ্প বলাহক সেহি বৈকুণ্ঠ হোৱায় ॥ ৭৬৯

কতেক কহিবো সেহি থানৰ মহিমা ।
 চাৰি মুখে ব্ৰহ্মা গাই নপারন্ত সীমা ॥ ৭৭০
 ব্ৰহ্মা ইন্দ্ৰ আদি দেৱে যাহাক নপারে ।
 আন সবে তাক যাইবে সেন্দ্ৰবে নপারে ॥ ৭৭১
 শাস্তাহুক মঞি বিনে আনে নপায়য় ।
 ব্ৰহ্মাৰো ছল্লভ তাক জানিবা নিশ্চয় ॥ ৭৭২
 কালপুৰে থাকা আৰু কাল নাৰায়ণ ।
 জলত থাকন্ত হৰি কল্লত শয়ন ॥ ৭৭৩
 কাল নাৰায়ণ আৰু জল নাৰায়ণ ।
 দেব নাৰায়ণ সমে এহি তিনি জন ॥ ৭৭৪
 বৈকুণ্ঠ নাথৰ তিনি বিধ ধৰা তহু ।
 সৃষ্টি স্থিতি বিনোদ লীলাক কৰে পুহু ॥ ৭৭৫
 পুৰুষোত্তমৰ আত নাহি প্ৰয়োজন ।
 কোনো কালে কোনো বেলা কৰন্ত গমন ॥ ৭৭৬
 ভকত সহিতে তৈতে ছুই দণ্ডমান ।
 বঙ্গ লীলা কৰিয়া চলয় নিজ থান ॥ ৭৭৭
 শাস্তাহু কুপালু আৰু শ্বেত বৈকুণ্ঠৰ ।
 শ্বেত বল্লভৰ জানা শ্বেত পঙ্কজৰ ॥ ৭৭৮
 অমৰ বিলাস সমে এহি চয় দেখা ।
 মুক্ষ বহু পঙ্কজেৰে সাত খান লেখা ॥ ৭৭৯
 বেদ বিমল গণে যাক নজানয় ।
 বহু পঙ্কজক মনে ঢুকি নপায়য় ॥ ৭৮০
 একে বেদ শিৰোবহু চূড়ামণি বিনে ।
 তন্ত্ৰবেদ নিগমে নজানে কেহো আনে ॥ ৭৮১

শ্বেত পদ্ম বৈকুণ্ঠৰ নিশৃক বৰ্ণৰ ।
 নিগমে তাহাকে বিচাৰয় নিৰন্তৰ ॥ ৭৮২
 প্ৰবন্ধে ইসবে যাক বিচাৰি নপাই ।
 তোমাত কহিলো গোপ্য কথাক চিনাই ॥ ৭৮৩
 আৰু নানা নাম কহে। এই বৈকুণ্ঠৰ ।
 তোমাত কহিলো মণ্ডি আদি যামলৰ ॥ ৭৮৪
 আৰু হংস নাৰায়ণে কহিছা ব্ৰহ্মাত ।
 হংস কাকি অৰ্থ বাক্য কহিলো তোমাত ॥ ৭৮৫
 এহি মতে ত্ৰৈযষ্টি বিংশতি অধ্যায়ৰ ।
 গৈল কথামৃত হৰ গোঁৰী সম্বাদৰ ॥ ৭৮৬
 ঈশ্বৰ নিৰ্ণয় কৈলা বৈকুণ্ঠ কলাৰ ।
 সমাপতি ভৈল আৰু জানিবাহা সাৰ ॥ ৭৮৭
 পুনৰপি পাৰ্ব্বতী পুছন্তু শঙ্কৰত ।
 পূৰ্বে বলি কলি যুদ্ধ ভৈল কেনমত ॥ ৭৮৮
 কোন ভঙ্গ কোন জয় ভৈলেক বণত ।
 সাবশেষে কথা মোত কহিয়ো সমস্ত ॥ ৭৮৯
 বদতি শঙ্কৰ দেৱী শুনিয়ে ভবানী ।
 বলিক ঢাকিলে কলি সৈন্তে শৰ হানি ॥ ৭৯০
 খানিতেক মানে ৰাজ্য থমকি আছিল ।
 খড়্গ ধৰি আথে বেথে হস্তিৰ নামিল ॥ ৭৯১
 কাটিবে লাগিলে বেগে ধৰি বাম কৰে ।
 এঠৈ এঠৈ ঘাৱে নিয়ে কাটি নিৰন্তৰে ॥ ৭৯২
 কামকো কাটিয়া কাটিলন্তু ক্ৰোধ বীৰ ।
 অহঙ্কাৰ বীৰৰ ছেদিল। ঘোড় শিৰ ॥ ৭৯৩

হেন দেখি কলির সংশয় বড় ভৈল।।
 কাম ক্রোধ অহঙ্কার যম ঘবে গৈলা ॥ ৭৯৪
 বড় বড় বীৰৰ কৰিলা কঙ্কপাত ।
 থানিতেকে আমাৰ গারত দেই হাত ॥ ৭৯৫
 কোন বীৰ গোট আক কহিয়ো বিগাৰি ।
 যুদ্ধে নপাৰি আক কথাৰেমে পাৰি ॥ ৭৯৬
 যদি কথা হন্তে মোক কৰয় ছেদন ।
 তেবে জানো আমাক রাখয় কোন জন ॥ ৭৯৭
 যত মান বীৰ মোৰ সমৰ কৰিল ।
 ইটো গোটে তাক কিছু মনে নটলিল ॥ ৭৯৮
 ব্রহ্মাকো কৰায়া আছো বিৰত দুষিত ।
 হৰতো লগায়া আছো কাম বিপৰীত ॥ ৭৯৯
 আনে সবাহাতে মোৰ সৈন্তে আছে জিনি ।
 সবে নাশ কৰিলেক ইটো জন কুনি ॥ ৮০০
 এতেকতে বলি ৰাজা চাপিলা ওচৰ ।
 বলিক দেখিয়া তাৰ ভয় গুৰুতৰ ॥ ৮০১
 কাটিবাৰ মনে খাণ্ডা উপৰে তুলিব ।
 ত্রাহি ত্রাহি বুলি কলি চৰণে পৰিব ॥ ৮০২
 পাছে মন জিজ্ঞাসি কৰিব মন থিৰ ।
 আছয় অনেক কাল দুৰ্জয় কলিৰ ॥ ৮০৩
 ইহাক কটিলে নাশ হয় এক যুগ ।
 কিন্তু আৰ বিনাশ কৰিবো ৰাজ্যভোগ ॥ ৮০৪
 এহি গুণি কলিক নকাটি বলিৰাই ।
 পাত্ৰ পুৰোহিত সমে নিবো যম ঠাই ॥ ৮০৫

লোহাৰ জিঞ্জিৰি দিয়া বন্দী কৰি থৈব ।
 মনোময় গজ চড়ি পৃথিবী ফুৰিব ॥ ৮০৬
 দুৰ্জ্জন গগক মানে কৰিব বিনাশ ।
 পৃথিবীৰো হৈবে আতি পৰম উল্লাস ॥ ৮০৭
 পাতিবেক বাজা হৰি বংশি এক জন ।
 গোত্রে পৌত্রে সমচি কৰিব এক জন ॥ ৮০৮
 যজ্ঞ কলা নামে বিপ্র কলাপ গ্রামৰ ।
 ঈশ্বৰৰ মুখে জাত ষোড়শ বৎসৰ ॥ ৮০৯
 ধৰ্ম্ম তনু সৰ্ব্ব কালে যুবত শৰীৰ ।
 তাহান সমান কেহো নাহি মহাধীৰ ॥ ৮১০
 বংশে সমে আছা তেহে আন বিপ্র নাই ।
 পৰম যোগেন্দ্ৰ বেদ বক্তা শুদ্ধ কাই ॥ ৮১১
 যোগ বলে স্রজিবাক পাৰে ত্ৰিভুবন ।
 আদি পূৰ্ব্ব তেহো পুৰুষত উতপন্ন ॥ ৮১২
 হেন শুনি গোসানী পুহিলা শঙ্কৰত ।
 কহিয়ো গোসাঞি ইটো কথা কেনমত ॥ ৮১৩
 কিবা হেতু পুৰুষে তাহাক বিসৰ্জিলা ।
 তাহান সঙ্গত আক কোন জন ভৈলা ॥ ৮১৪
 কেন মতে ঈশ্বৰৰ মন চুলকিলা ।
 কিবা হেতু হেন মত কৰ্ম্ম আছৰিলা ॥ ৮১৫
 ইহাক শুনিতে মোৰ পৰম আনন্দ ।
 পাছে আন কহিবাহা দেব জগবন্দ ॥ ৮১৬
 তযু সেরকিনী মঞি শুধিৰাক পাত্ৰেণ ।
 সবে কাৰ্য্য এৰি মঞি তোমাক ধিয়াঞে ॥ ৮১৭

এহি পুছি সতী কৰ যুৰিয়া বহিলা ।
 পাছে হান্স কৰি হৰে বচন বুলিলা ॥ ৮১৮
 যি কথা পুছিলা ইটো সবাতে গহন ।
 ইহাক জানন্তা আৰ নাহি আন জন ॥ ৮১৯
 আজি তোমসাত আৰু কৰিবো প্ৰকাশ ।
 আদি অন্ত কথা মঞি জানোহো নিশেষ ॥ ৮২০
 আছন্ত পুৰুষোত্তম ব্ৰহ্ম নিৰাময় ।
 ভকত সহিতে মাত্ৰ প্ৰকাশ কৰয় ॥ ৮২১
 ইচ্ছা কৰি এক নিত্য পুৰুষ অজিলা ।
 নকৰি কটাক্ষ নিৰালস্য ব্ৰহ্ম বৈলা ॥ ৮২২
 পাছে তাত অনন্তৰে পুৰুষ বেকত ।
 মন হস্তে মহামায়া জাত পুৰুষত ॥ ৮২৩
 সৰ্ব্বাঙ্গে সুন্দৰী দেৱী সবাহাৰে আই ।
 সবে দ্বাৰ আছে তাত যোনি দ্বাৰ নাই ॥ ৮২৪
 শৰীৰক মহী কৰিলন্ত বিলোপন ।
 কালি নখে চিৰি দ্বাৰ দিলন্ত তেখন ॥ ৮২৫
 সেহি মাংস চিটা মাৰি দূৰক ফেপিলা ।
 জলৰ উপৰে মহা মহী খান ভৈলা ॥ ৮২৬
 জড় ৰূপি দেৱীক কৰিলা সচেতন ।
 পাছে পুৰুষত ৰিহা দিতে ভৈলা মন ॥ ৮২৭
 বজাইলন্ত মুখ হস্তে বেদ বাহুখান ।
 আৰু জ্যোতিৰ্বেদ খান বিভাগিয়া আন ॥ ৮২৮
 বাহুৰ বেদৰ নাম স্তনা আতপৰে ।
 শিৰোৰত্ন উপনিষদ বেদ বেদান্তৰ ॥ ৮২৯

মধ্যমা পৰমা পশুস্তিকা সমে তিনি ।
 পৰা সমে এহি চাৰি খান লৈয়ো গণি ॥ ৮৩০
 সাম স্নান যজুৰ অথৰ্ব চাৰি খান ।
 তাক যিবা জনে ব্যাখ্যে শুনা তাৰ নাম ॥ ৮৩১
 তাত পাছে বেদচন্দ্র নামে দ্বিজবৰ ।
 বেদৰ পাছত বাজ্জ ভৈলা তত্ৰ পৰ ॥ ৮৩২
 ললাটত হস্তে বাজ্জ ভৈলা খৰতৰ ।
 বিষ্ণু শৰ্ম্মা নাম তান থৈলন্তু ঈশ্বৰ ॥ ৮৩৩
 পুৰুষত প্ৰকৃতিক বিবাহ দিলন্তু ।
 বেদচন্দ্র দ্বিজবৰে টিকা ধৰিলন্তু ॥ ৮৩৪
 বিষ্ণু শৰ্ম্মা ক্ষেণ বেলা বিভাগিয়া দিলা ।
 পুৰুষ প্ৰকৃতি ছয়ো বিবাহ লভিলা ॥ ৮৩৫
 সৃষ্টিৰ কাৰ্য্যক পাছে পুৰুষ ঈশ্বৰ ।
 পুৰুষ প্ৰকৃতি ছইকো দিলা নিৰন্তৰ ॥ ৮৩৬
 সিবেলাত দ্বিজ দৈবজ্ঞ জাত ভৈলা ।
 অজ্ঞৰ অমৰ ধৰ্ম্ম তনু ধৰি বৈলা ॥ ৮৩৭
 পাৰ্ব্বতী বদতি প্ৰভু দেৱ মহেশ্বৰ ।
 কহা সৃষ্টি কথা মহামায়া পুৰুষৰ ॥ ৮৩৮
 বদতি শঙ্কৰ শুনা পৰ্ব্বত ছুহিতা ।
 স্নান মহী খানক কৰিলা সালঙ্কতা ॥ ৮৩৯
 ভুলোকে থান পাছে দিলা কিন্নৰক ।
 ভুবলোকে থৈলামানে গন্ধৰ্ব্ব সবক ॥ ৮৪০
 সুৰ লোকে ইন্দ্ৰ আদি ত্ৰিদশ দেৱক ।
 অমৃতৰ ভাগ মানে দিলা সমস্তক ॥ ৮৪১

মহ লোকে থৈলন্ত অপৰ দেবগণ ।
 জন লোকে মহামুনি কৰি নিবন্ধন ॥ ৮৪২
 তপলোকে থান দিলা সিদ্ধ সমস্তক ।
 সত্যলোকে দিলা আমি তিনিয়ো দেৱক ॥ ৮৪৩
 তপলোকে হস্তে বাইশ হাজাৰ অন্তৰ ।
 পবন শোভন সিটো ব্ৰহ্মাৰ নগৰ ॥ ৮৪৪
 ব্ৰহ্মলোক হস্তে দুই অমৃত্ৰ গ্ৰামণ ।
 সেইতো কৈলাশ দেৱী আনৰায় থান ॥ ৮৪৫
 তাহাৰ উৰ্দ্ধত দুই নক্ষৰ উপৰ ।
 সিটো বহুশ্ৰু কৰি বিষ্ণুৰ নগৰ ॥ ৮৪৬
 সিটো অন্য থান লেখা জোখা নাহিকন্ত ।
 তাহাৰেমে নাম জানা শান্তানু বৈকুণ্ঠ ॥ ৮৪৭
 পঞ্চবিধ মুক্তি আছে সেই বৈকুণ্ঠত ।
 পৰম যতনে দেৱী নিৰ্ম্মলা পূৰ্বত ॥ ৮৪৮
 যদি খসি পৰে কোটি কোটি ব্ৰহ্মাগণ ।
 বৈকুণ্ঠ বাসীৰ জানা নাহিকে পতন ॥ ৮৪৯
 সাতো আবৰণৰ কাথৰ মনোহৰ ।
 নাহিকে পতন জানা সিটো বৈকুণ্ঠৰ ॥ ৮৫০
 জ্ঞান কৰ্ম্ম ভক্তি যিটো প্ৰপন্ন হোৱয় ।
 তেবেমে জানিবা সিটো থানক পাৱয় ॥ ৮৫১
 যত দৈত্য দানৱ ভূমীৰ মহাভাৰ ।
 অৱতাৰ ধৰি হৰি তাৰ চিন্তামাৰ ॥ ৮৫২
 সেই থান পাৱে ধৰি চতুৰ্ভূজ তনু ।
 হৰিক চিন্তিয়া সুখ লভে পুত্ৰ পুত্ৰ ॥ ৮৫৩

মহা প্রকৃতিয়ো পুৰুষত জয় হয় ।
 লোকে সমে জ্ঞান সিটো থান নভাগয় ॥ ৮১৪
 কহিলো তোমাত শাস্তাভুৰ যেন নীতি ।
 এতেকে তাহাক সাজি আছন্তু প্রকৃতি ॥ ৮৫৫
 ঈশ্বৰ শক্তিয়ে মহামায়ার প্রেৰণ ।
 অশ্রুত সাধনে তাক নপাই একোজন ॥ ৮৫৬
 আৰো চয় বৈকুণ্ঠক ঈশ্বৰে নিৰ্ম্মলা ।
 সাতো খান স্বৰ্গ মাত্ৰ প্রকৃতি থাপিলা ॥ ৮৫৭
 সত্য লোক আদি কৰি স্বৰ্গ সাত খান ।
 গোথিকা স্বৰূপে ধৰি আছা নাৰায়ণ ॥ ৮৫৮
 উপৰত চাৰি, তলে আছা তিনিখান ।
 প্ৰলয়ত তিনিখান হরয় নিৰ্য্যান ॥ ৮৫৯
 অনন্ত মুখৰ বহি তাহাক দহয় ।
 গোথিকা স্বৰূপ হৰি উপৰ উঠয় ॥ ৮৬০
 কহিলো তোমাত মহা প্রকৃতিৰ কথা ।
 আৰে পুৰুষৰ শুনা কাৰ্য্যৰ ব্যৱস্থা ॥ ৮৬১
 শুনা সভাসদ পদ দীপিকা-ছন্দৰ ।
 কহিলো তোমাত মহা আদি যামলৰ ॥ ৮৬২
 পৰম বহন্ত আতপৰে আৰ নাই ।
 ইহাকে অৱণে মোক্ষ বৈকুণ্ঠক পাই ॥ ৮৬৩
 পুৰাণ ভাৰত আৰু কিছো নোহে সৰি ।
 আপুনি কহিছা হংস নাৰায়ণ হৰি ॥ ৮৬৪
 জগতৰ গুৰু হৰে পাৰ্ব্বতীত কৈলা ।
 বৃহত সহস্ৰ নামে নিবন্ধিয়া থৈলা ॥ ৮৬৫

(৮৩)

দুলভী

শঙ্কর বদতি   শুনিয়ে পার্বতী
ঈশ্বর গোপ্য কথা ।
দ্বিজ দৈবজ্ঞক   যাক যিবা দিলা
তাহার শুনা ব্যবস্থা ॥ ৮৬৬
ইতো জ্যোতির্বেদ   প্রমাণ নিশ্বাস
ঈশ্বর বাজ ভৈলা ।
দশ দেবতাক   মুক্ষ কর্ম কবি
তাহাক গণিবে লৈলা ॥ ৮৬৭
সুস্ম বেণু পল্লু   মুহুৰ্ত্তক আদি
দণ্ড পল নিবন্তৰ ।
গ্রহ বাশি বাৰ   কালৰ প্রমাণ
বিভাগি দিলা বৎসৰ ॥ ৮৬৮
চন্দ্র সূর্য্য বায়ু   বকণ কুবের
ব্রহ্মা আদি জীর চয় ।
ব্রহ্মাণ্ডে ব্রহ্মাণ্ডে   গনিয়া থৈলন্ত
যাক যিবা ভাৱে বয় ॥ ৮৬৯
পুণ্য অপুণ্যক   যাক যেনমতে
কাল চক্রে গণনাক ।
আয়ু লেখা কবি   ব্রহ্মাকো মাৰন্ত
দেখন্ত হবি তাহাক ॥ ৮৭০

এহি জ্যোতিৰ্বৈদ অনন্ত কলাৰ
 কৈলা পিতৃ সঙ্কৰ্শণে ।
 তেহে বিভাগিয়া আমাক দিলন্ত
 লৈলো মঞ্জিৎ বঙ্গমনে ॥ ৮৭১
 বিষ্ণু শৰ্ম্মা মাত্ৰ ইহাক জ্ঞানিলা
 ঈশ্বৰ দায়া মিলিলা ।
 সেহিসে কাৰণে তাসম্বাৰ জ্ঞান
 সূৰ্য্যবিপ্র নাম দিলা ॥ ৮৭২
 কহিলোহো জ্যোতি শাস্ত্ৰৰ নিয়ম
 শুনা বেদ বাহু খান ।
 যিবা যাক গারে কহো তাক ভাৱে
 যাহাক যিবা প্ৰধান ॥ ৮৭৩
 মঞ্জিৎ ব্ৰহ্মা বিষ্ণু আদি তিনি জনে
 তিনি খান মুক্ষ কৈলা ।
 শ্ৰাম শ্লগ যজুৰ অথৰ্ব বেদেসে
 ত্ৰিভুবন জুৰি থৈলা ॥ ৮৭৪
 কিম্বৰে চাৰণে পুৰা বেদ স্মাৰে
 গচ্ছন্তি গারে গন্ধৰ্বৈ ।
 বক্ষাৰ বেদক অহো ৰাত্ৰে দেখা
 গারে যত যক্ষ সবে ॥ ৮৭৫
 মধ্যমা বেদক সিদ্ধ সবে গারে
 ভেদাভেদ কৰি মতি ।
 এহি আঠ খান বেদৰ কাহিনী
 শুনিলা দেবি পাৰ্ব্বতী ॥ ৮৭৬

আৰু মহা গোপ্য আছে চতুৰ্বেদ
তাৰ নাম কহো আবে ।

ইন্দ্র আদি দেবে বেদক গায়ন্ত
শ্বেত বিষ্ণু স্থানে য়েবে ॥ ৮৭৭

যাহাৰা সকলে বেদান্তক গানে
শুনা তাসহাৰ বল ।

মহা যোগি সবে সনক সনন্দে
ব্রহ্মাত বমে কেবল ॥ ৮৭৮

উপনিষ বেদ বখান কবন্ত
অগস্তি মনুজ আদি ।

পৰম বহন্ত বহু মন্ত গারে
নাৰদ অশোক আদি ॥ ৮৮০

একাদশ এহি বেদৰ বহন্ত
বহু মন্ত মহোদয় ।

বহন্ত বেদৰ পৰম গোপ্যনি
আপুনি হৰি নেৰয় ॥ ৮৮০

এহি মতে জানা বাহুয় বেদৰ
কহিলো য়েহেন নীতি ।

ঈশ্বৰ আজ্ঞাত অনন্ত ব্রহ্মাণ্ড
ভূষিত কৰি প্রকৃতি ॥ ৮৮১

এতেকেসে সবে সুৰা সুৰ গণে
মায়া পাশে বন্ধ গৈলা ।

ঈশ্বৰ ইচ্ছাত মনুষ্যত মাত্ৰ
কেবল ভকতি বৈলা ॥ ৮৮২

পার্শ্বতী বদতি প্রভু দেয় মহেশ্বৰ ।
 বলিৰ চৰিত্ৰ কৰো মনুষ্য লোকৰ ॥ ৮৮৮
 কোন ধৰ্ম পালিলা মহন্ত বলিৰাই ।
 কাহাক দিলন্ত কোন কৰ্ম কোন ঠাই ॥ ৮৮৯
 কোনে কত মান দিন বসুধা পালিলা ।
 কতো দিনমানে বলি ভূমীত আছিল ॥ ৮৯০
 পৰম মহন্ত বিৰোচনৰ তনয় ।
 লোকক কৃপায়ে তেহে কলি নিগ্রহয় ॥ ৮৯১
 তাহান চৰিত্ৰ মোত কয়ো শূলপাণি ।
 আক কোন কৰ্ম কৰিবন্ত মহামানী ॥ ৮৯২
 শঙ্কৰ বদতি দেবি শুনা পাছ কথা ।
 তোমাৰ আগত কহো বলিৰ ব্যবস্থা ॥ ৮৯৩
 গদৰ তনয় জ্ঞাতসেন তাৰ নাম ।
 পৰম মহন্ত যাক নাহিকে উপাম ॥ ৮৯৪
 তাহান্ পাতিব রাজা সৌমাৰ পৃষ্ঠত ।
 পালিবা বসুধা জম্বু দ্বিজ মনোগত ॥ ৮৯৫
 একে ছত্ৰে মহাৰাজা পালিবা তাহাক ।
 হৈবেক পৰম সুখ যত প্রজা জাক ॥ ৮৯৬
 নাহি কৰভাৰ দণ্ড বন্ধ কিছো ভয় ।
 অযাচিত লোক যেন স্বৰ্গত বঞ্চয় ॥ ৮৯৭
 ধনে ধান্বে সম্পূৰ্ণ হৈবেক লোকচয় ।
 নাহি চোৰ খাট কিছো মহৰক ভয় ॥ ৮৯৮

মহা শুহিমন্ত হৈব তাৰ পাত্ৰগণ ।
 আচৰিবে ৰাজ্য যেন লোকৰ লক্ষণ ॥ ৮৯৯
 মুক্ষ মুক্ষ কৰি কিছো লৈবে বলিগণ ।
 দেশে দেশে চাহিবে লোকৰ প্ৰবৰ্ত্তন ॥ ৯০০
 পাষণ্ডক মাৰিয়া ধৰাইবো পুণ্য পথ ।
 পাতিবা তাহাক বলি ধৰ্ম্ম মহাৰথ ॥ ৯০১
 দেশে দেশে টেটন ৰাজ্যক বিনাশিব ।
 ছুষ্ট পাত্ৰ মন্ত্ৰী কাটি নিসঞ্চি কৰিব ॥ ৯০২
 বৌদ্ধ বিপ্ৰ সবক কাটিবে নিৰন্তৰ ।
 গুছাইবেক পূজা যত আছয় লোকৰ ॥ ৯০৩
 তন্ত্ৰ মন্ত্ৰ পূজা বিধি কৰিবেক নাশ ।
 ভকত নামক মাত্ৰ কৰিবা প্ৰকাশ ॥ ৯০৪
 ব্ৰহ্মপুত্ৰ ভীৰে মনপুৰ বগবত ।
 হৈব তদাৰাজ্য তাৰ বাঢ়িব সুখ্যাতি ॥ ৯০৫
 ঞ্জতনেন ৰাণ্য হৈব ভানন্দ অপাৰ ।
 চন্দ্ৰমতী নামে হৈব মহিষী সুসার ॥ ৯০৬
 চন্দ্ৰবিপ্ৰ সূৰ্য্যবিপ্ৰ উটকাছো আনিব ।
 মহা মনোহৰ যজ্ঞ ঈশ্বৰ জজিব ॥ ৯০৭
 পাইবে বহু ধন বত্ত কৰিবে প্ৰদান ।
 বিপ্ৰ সুখি কৰি বৈষ্ণৱক দিবে দান ॥ ৯০৮
 বৌদ্ধ বিপ্ৰ সবৰ ভাজিব আৰ স্মৃতি !
 খণ্ডিবেক জড় মূৰ্ত্তি পূজা কুটনটি ॥ ৯০৯
 ধৰ্ম্মশীল বৈষ্ণৱ সবক আদৰিব ।
 হৰিব কীৰ্ত্তনে সৰ্বোদিশক পুৰিব ॥ ৯১০

ছুখি ভিক্ষি ধনে ধাত্তে হৈবেক সম্পূর্ণ ।
 হৰি চিন্তা বিনে আন নকৰিবে যত্ন ॥ ৯১১
 শ্রৱণ কীৰ্ত্তনে হৈবে নাৰায়ণ পৰ ।
 সেহি কালে বহুত ভকত হৈবে নৰ ॥ ৯১২
 কি কহিবো ভাৰত বৰিষ সৌমাৰৰ ।
 সাগৰৰ সীমা কৰি ভকত কৃষ্ণৰ ॥ ৯১৩
 সাৰদা নদীৰ তীৰ পৰম শোভন ।
 আছন্ত বৈষ্ণৱ তাতে লোমশ নন্দন ॥ ৯১৪
 হৰি সমে একে কলেবৰ ছয়া থাকে ।
 একক্ষণ মানে হৰি এড়িয়া নথাকে ॥ ৯১৫
 শ্রৱণ কীৰ্ত্তনে বশু হৰিক কৰিব ।
 অনন্তৰে বলিৰাই তাহাঙ্ক আনিব ॥ ৯১৬
 হস্তি বথে ৰাজা সমে আনিব তাহাক ।
 অনেক সাদৰে বুলিবেক প্ৰিয় বাক্য ॥ ৯১৭
 তুমি মহাজন আবে চলিবে লাগয় ।
 অমৰ লোকক তাৰিবার যোগ্য হয় ॥ ৯১৮
 য়েবে বোলা মণ্ডিৎ কেনে তাৰিবো লোকক ।
 বহু যত্নে তাৰিবে নপাৰো আপোনাক ॥ ৯১৯
 মোৰ পিতৃ মাতৃ ভাতৃ বৈকুণ্ঠে চলিল ।
 মোক ইঠাৰতে তাৰাসবে এড়ি গৈল ॥ ৯২০
 কৃষ্ণক স্মৰন্তে মোৰ কলি যুগ ভৈলা ।
 তথাপি আমাৰ কিছো ভকতি নভৈলা ॥ ৯২১
 নজানোহেঁ ধ্যান পূজা শিক্ষাদি মন্ত্ৰক ।
 তপ জপ আন কিছো নজানো জ্ঞানক ॥ ৯২২

লোকে ভুপুজয় মোক বুলি সেচ্ছাচাৰ ।
 আপোন জীবিকা মাত্ৰ ধৰিছে আকাৰ ॥ ৯২৩
 মাধৱেমে পোষে মোক আনে নিদিয় ।
 ভিক্ষা মাগি আনি হৰি আমাক পোষয় ॥ ৯২৪
 যেতিক্ষণে যেহিলাগে মাতো নাম ধৰি ।
 আথ বেথ কৰি মোক আনি দেস্ত হৰি ॥ ৯২৫
 হেন মত ভাৱে তিনিযুগ বহি গৈল ।
 তথাপিতো মোৰ দেহা বুদ্ধতা নভৈল ॥ ৯২৬
 কিশোৰ বৰিষ যেন দাড়ি গোক্ষ নাই ।
 কৃষ্ণৰ চিন্তায়ে মোৰ দিন বহি যাই ॥ ৯২৭
 আন বাক্য নাহি মোৰ বাধা কৃষ্ণ বিৰে ।
 সন্মিততে থাকে মোৰ তাৰা দুইজনে ॥ ৯২৮
 পুত্ৰ দুখ পাৱে বুলি পিতৃ মাতৃ দুই ।
 স্বলগ্নে থাকয় যেন একথান হুই ॥ ৯২৯
 যাদবৰ সঙ্গ মোৰ যাদব আচাৰ ।
 যজ্ঞ সূত্ৰ গায়ত্ৰি নাহি আমাৰ ॥ ৯৩০
 হেনয় গোটক মোক কেনে নিবে চাস ।
 মোৰ আঙা নকৰি সকলে হুইবে নাশ ॥ ৯৩১
 এহিমান কথাত আছন্তু সেই ঠাই ।
 দেখি বলি ৰাজাৰ লোতক বহি যাই ॥ ৯৩২
 মহা প্ৰেম গ্ৰাসে আসি ধৰিলা মনত ।
 আথ বেথ কৰি বলি পৰিলা পাৱত ॥ ৯৩৩
 আশ্বাসি সাবটি তাক তুলি ধৰিলন্ত ।
 মুখত চুশ্বন দিয়া প্ৰেম কৰিলন্ত ॥ ৯৩৪

আসিয়োক দেব ৰাজ জগত উদ্ধাৰ ।
 সবে লোক হোক মোহ সাগৰৰ পাৰ ॥ ৯৩৫
 বদতি মহন্ত সনন্দন মহাশয় ।
 ৰাধা মাধৱক ডাকি বিদায় কৰয় ॥ ৯৩৬
 তাৰা সবে বোলে তুমি চলিয়ো এখন ।
 মহন্ত লোকত তাৰা কোন প্ৰয়োজন ॥ ৯৩৭
 তুমি সম ভকত নাহিকে ত্ৰিভুবনে ।
 বলি হব বৈষ্ণৱ হৈবেক আন কোনে ॥ ৯৩৮
 মহা অগ্নুগ্ৰহে থৈয়া আছা পাতালত ।
 সকলে লোকৰ চিন্তি কুশল মনত ॥ ৯৩৯
 মহন্তে ধৰয় দেহ পৰ উপকাৰ ।
 তাৰিলন্ত দৈত্য দানৱক নিবন্তৰ ॥ ৯৪০
 তাহান দ্বাৰত মগ্ৰি থাকো গদা ধৰি ।
 সব বশ্য কৰি মোক ৰাখিছা সাদৰি ॥ ৯৪১
 তুমি যৈকে যাহা আমি তহিকে চলিবো ।
 তোমাৰ সঙ্গক আমি কমনে এৰিবো ॥ ৯৪২
 ভকতৰ বশ্য মগ্ৰি প্ৰসিক্ত বেদত ।
 তুমি হেন ভকতক এৰিবো কিমত ॥ ৯৪৩
 ৰাধা সমে তোৰ দুই মোৰ কলেবৰ ।
 এক তিলো নোহো আৰ তোমাৰ অন্তৰ ॥ ৯৪৪
 তোমাৰা সবক দৰশনে শ্ৰুতি মাত্ৰ ।
 সৰ্ব সিদ্ধি হুয়া নব মুকুতিৰ পাত্ৰ ॥ ৯৪৫
 বিৰোচন স্মৃত বলি আতি মহাজন ।
 অশোক নন্দন তুমি ভকত গহন ॥ ৯৪৬

পার্বতী বদতি আতি আশ্চর্য্য মানিয়া ।
 স্বামীত পুছন্তু কথা সচকিত ছয়া ॥ ৯৪৭
 হেনতো মহন্ত ভকতৰ কথাচয় ।
 কোন কানে কৈত দেখা শুনা নাহিকয় ॥ ৯৪৮
 বাধা মাধৱক বশ্য কৰিল কিমত ।
 তাহান সমান কোন আছয় ভকত ॥ ৯৪৯
 মহেশে বোলন্তু তান কি কৈবো ভকতি ।
 তিনিলোক তৰিবাক আছয় শকতি ॥ ৯৫০
 তাক্স নিয়া পিম্পালিকা তীৰ্থত থাপিবা ।
 শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন নাম ভক্তি দান দিবা ॥ ৯৫১
 যজ্ঞ বহু বিপ্ৰে যজ্ঞ কৰিবা বহুত ।
 ধনে বহু জগত ভৰিবে অদভুত ॥ ৯৫২
 ক্ৰতসেন ৰাজা হৈবেক ধৰণী মণ্ডলে ।
 ধৰ্ম্মৰাজা হৈবেক সাৰদানন্দ বলে ॥ ৯৫৩
 তাৰা দুইহন্তক থৈবা পাছে বলিৰাই ।
 স্মৃতল পুৰত স্মুখে বহিলন্তু যাই ॥ ৯৫৪
 এহিমতে সহস্ৰ বৎসৰ ধৰণীত ।
 তান বংশে বাখিবেক ৰাজ ধৰ্ম্ম ছত্ৰ ॥ ৯৫৫
 সাৰদা নন্দেয়ো লোক বিস্তৰ তাৰিব ।
 একান্ত ভকতি কৰি বৈকুণ্ঠক পাইব ॥ ৯৫৬
 নাহি পূজা মন্ত্ৰ তন্ত্ৰ হৰি নাম বিনে ।
 সত্যৰ ব্যৱস্থা সবে কৰিবেক দিনে ॥ ৯৫৭
 হাজাৰ বৎসৰ য়েবে লোক নিৰন্তৰ ।
 হৈবেক বৈকুণ্ঠে থিতি সাৰদা নন্দৰ ॥ ৯৫৮

বলিক কাতৰ পাছে কৰিবন্তু কলি ।
 পুনৰপি আপোন থানক আসি চলি ॥ ৯৫৯
 সকলে ধৰণী তাৰ গুণতে মণ্ডিত ।
 বৌদ্ধ বিপ্ৰ সমে উঠি বাহিৰে তথাত ॥ ৯৬০
 হেলন কৰিব সবে যত বৈষ্ণবক ।
 হৈবেক দুৰ্জ্জনকলি পীড়ি মহন্তক ॥ ৯৬১
 খণ্ড খণ্ড কৰিবেক ধৰণী মণ্ডল ।
 দুষ্ট ৰাজা খল মন্ত্ৰি হৈবেক সকল ॥ ৯৬২
 দুৰ্জ্জন কলিৰ বুদ্ধি হৈবে আতিশয় ।
 বৌদ্ধ বিপ্ৰ সবে হৈবে পায়ণ্ডৰ নয় ॥ ৯৬৩
 কৰ্ম্মত চাণ্ডাল ম্লেচ্ছ দানক ঘোণিব ।
 বৈষ্ণৱক অনায়া কৰিয়া বিতৰ্কিব ॥ ৯৬৪
 নহৈব নৈৰাশ হৰি ভক্ত লোকচয় ।
 মহাপাপে তল যাইবে নাপাইবে নিৰয় ॥ ৯৬৫
 বৌদ্ধ বিপ্ৰ দুষ্ট কলি দুষ্ট ৰাজা গণ ।
 খল মন্ত্ৰী সমে চাৰি কৰিয়া যতন ॥ ৯৬৬
 লোকৰ মাংসক চিঙি খাইবেক নিশ্চয় ।
 প্ৰজাৰ দুখৰ কথা কি কৈবে লাগয় ॥ ৯৬৭
 যেবে কলি পামৰে লোকক নাশ কৰে ।
 কন্ধি নামে অৱতাৰ হৈবেক ঈশ্বৰে ॥ ৯৬৮
 কাটি চিঙি লণ্ড ভণ্ড কৰি দুষ্ট গণ ।
 মনোময় গজ চড়ি কৰিবে গমন ॥ ৯৬৯
 পাছে কিছো কিছো মান সত্য ব্যবস্থিব ।
 সত্যযুগ সত্যধৰ্ম্ম পাছে থিত্তি হৈব ॥ ৯৭০

কহিলো পার্বতী এহি যুগৰ লক্ষণ ।
 চাৰিয়ো যুগত শ্ৰেষ্ঠ শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন ॥ ৯৭১
 হৰিনাম লৈয়া যেন গতিক সাধয় ।
 আন তপ জপ যজ্ঞ তাক নপায় ॥ ৯৭২
 তুমিয়ো আমাত যাতে লৈলাহা শৰণ ।
 এতেকে চিনাইলো কৃষ্ণ দেৱ সনাতন ॥ ৯৭৩
 তুমি হৰি দাসি ভৈলা মঞি ভৈলো দাস ।
 আমি দুই চিণ্ডিলোহো সংসাৰৰ পাশ ॥ ৯৭৪
 মহা পুৰুষৰ কাৰ্য্য এহিতো নিছয় ।
 সপ্ৰেম ভকতি বিনে তাক নাপায় ॥ ৯৭৫
 চাণালো কৰয় যদি কেৱল ভকতি ।
 পাতিবে যজ্ঞৰ পাত্ৰ বেদৰ যুগুতি ॥ ৯৭৬
 এতেকে কহিয়া হবে প্ৰেমাৰ কুল ভৈলা ।
 কৃষ্ণৰ চৰণ চিন্তি মৌন হুয়া বৈলা ॥ ৯৭৭
 শুনা সভাসদ পদ দীপিকা-ছন্দৰ ।
 গৌৰীৰ আগত কহি আছন্ত শঙ্কৰ ॥ ৯৭৮
 হংস নাৰায়ণ কহিলন্ত বিৰিঞ্চিত ।
 কলিভ বহিয়া আছে যি সব নিশ্চিত ॥ ৯৭৯
 বিপ্ৰ বৌদ্ধ কলি পাপ সাগৰৰ তল ।
 নাৰায়ণে ব্ৰহ্মা আগে কহিলা সকল ॥ ৯৮০
 আদি জামলত হংস কাকি সংহিতাত ।
 তাহাক চাহিয়া পদ নিবন্ধিলো আত ॥ ৯৮১
 জানি বুদ্ধ জনে মোক নিন্দা জুবুলিবা ।
 তিনিয়ো শাস্ত্ৰক ভেবে বিছাৰি চাহিবা ॥ ৯৮২

যিতো বঘুনাথ   ভকতৰ অৰ্থে
    বালিক কৰি বিঘাট ।
 হেন শ্ৰীৰামৰ   অৰুণ চৰণে
    কৰো লক্ষ প্ৰণিপাত ॥ ৯৯২
 ভকত কৃপালু   পুৰুষ বিশাল
    তাম্ভ পৰে নাহি কের ।
 হেন সীতাপতি   চৰণত পৰি
    কৰো লক্ষ কোটী সের ॥ ৯৯৩
 চাৰি কপ ধৰি   শ্ৰীৰাম লক্ষণ
    ভৰতাই   শত্ৰুঘন ।
 হেনয় বামৰ   পদে মজি বৌক
    আগৰ বালেক মন ॥ ৯৯৪
 তাহান বংশত   জন্ম ভৈলো হেন
    কৰো মনে আশ্ৰম ।
 কাতৰ কৰিয়া   শৰণ পাশিলো
    পামৰ পুৰুষোত্তম ॥ ৯৯৫
 জ্ঞান সাধুজন   ক্ষেমি মোৰ দোষ
    কৃপা কৰিয়োক মনে ।
 ইতো পদ আয়ে   সমাপতি কৰি
    বাম বোলা ঘনে ঘনে ॥ ৯৯৬

বল্লভসুত্ৰ পুথি ভঁৰাল **ধৰ্ম সন্মজীৱ আৰু বিবিধ সাহিত্য প্ৰকাশক** **বল্লভ সত্ৰ (যোৰহাট)**

আমাৰ নিজা প্ৰকাশিত বাবে এই বিলাক কিতাপ আমাৰ ওচৰতেইহে আটাইতকৈ সস্তাত পাব।

শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ ৰচিত—

- ১। কীৰ্ত্তন পুথি
- ২। কীৰ্ত্তন ঘোষা
- ৩। দশম পুথি (জন্ম খণ্ড)
- ৪। বলি ছলন

- ৫। গুপ্ত সাৰ
- ৬। নিমি নৱ সিদ্ধ সন্বাদ

- ৭। অনাদি পাতন
- ৮। হৰিচন্দ্ৰ উপাখ্যান

- ৯। স্যামন্ত হৰণ

- ১০। বৰগীত

শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱৰ ৰচিত—

- ১১। ঘোষা

- ১২। বড়ানলী

অজ্ঞাত কবিৰ ৰচিত—

- ১৩। গুপ্তমণি

- ১৪। কালিকা পুৰাণ

- ১৫। বাৰা হৰণ

ৰাম সৰস্বতী ৰচিত—

- ১৬। লক্ষী চৰিত্ৰ

- ১৭। ভীম চৰিত্ৰ

লক্ষীপতিৰ ৰচিত—

- ১৮। অৰ্জুন সংবাদ

শ্ৰীধৰ কন্দলী ৰচিত—

- ১৯। কাণধোৱা

কবি মাৰাৱণৰ ৰচিত—

- ২০। সন্দৰ্পা চৰিত্ৰ

গঙ্গাগতি দাসৰ ৰচিত—

- ২১। সীতা বনৱাস

পুৰুষোত্তমৰ ৰচিত—

- ২২। বুঢ়াভাষ্য-টীকাভাষ্য

গঙ্গপতি পুৰুষোত্তমৰ ৰচিত—

- ২৩। দ্বীপিকা চন্দ্ৰ

সুকবি শেখৰ ৰচিত—

- ২৪। বৈবৰ্ণ পুৰাণ

সনাতন দাসৰ ৰচিত—

- ২৫। জন্ম নিৰ্ণয়

ৰামানন্দৰ ৰচিত—

- ২৬। সাধুসঙ্গ নিৰ্ণয়

পূৰ্ণানন্দৰ ৰচিত—

- ২৭। গোপালদেৱৰ চৰিত্ৰ

দ্বিজ স্তম্ভনাথৰ ৰচিত—

- ২৮। ধৰ্ম সংবাদ

সৰ্বভৌম্য ভট্টাচাৰ্য্যৰ ৰচিত—

- ২৯। পদ্ম পুৰাণ

চন্দ্ৰ ভাৰতীৰ ৰচিত—

- ৩০। কুমৰ হৰণ

শ্ৰীশ্ৰীযুক্ত তীৰ্থনাথ গোস্বামীৰ

ৰচিত—

- ৩১। নাম ধৰ্ম

- ৩২। ভক্তি তত্ত্ব দৰ্পণ

- ৩৩। বৈকুণ্ঠ মালা

- ৩৪। বৈকুণ্ঠ নিত্যকৃত্য

- ৩৫। বৈকুণ্ঠ কীৰ্ত্তন

- ৩৬। মহিলা কীৰ্তন
 ৩৭। বোঝাঘত
 ৩৮। মহাপুৰুষীয়া বৰ্ণ আৰু
 গুৰুসকল
 ৩৯। পায়ণ মৰ্চন
 ৪০। মহামোহ
 ৪১। ভক্তি সাধন
 ৪২। শৰণ
 ৪৩। নামধৰ
 ৪৪। পায়ণ মলন
 ৪৫। গুৰু নিম্ন সংবাদ
 ৪৬। পৰমাৰ্থ তত্ত্ব
 ৪৭। বান্ধ বনবাস
 ৪৮। সীতা হৰণ
 ৪৯। লৱন দৈত্য বধ
 ৫০। লৱ কুশৰ যুদ্ধ
 ৫১। লৱ চৰিত্ৰ
 ৫২। বালীবধ
 ৫৩। অৱ্ৰতি ভাৰত
 ৫৪। চানক্য শ্লোক
 ৫৫। বৈকুণ্ঠ বিবাহ পদ্ধতি
 ৫৬। বৈকুণ্ঠ উপগমন পদ্ধতি
 ৫৭। বৈকুণ্ঠ মহাকাব্যৰ পদ্ধতি
 ৫৮। জন্ম মৃত্যু অৰ্ণোহ বিধি
 ৫৯। গীত
 ৬০। ঘোষা
 জিনবনাথ গোস্বামীৰ—
 ৬১। জ্যোতিষ বহু দৰ্শন
 ৬২। মোহাই ভোজন
 ৬৩। অকুণ্ড গণনা জ্যোতিষ
 ৬৪। বিহৱান
 ৬৫। হুচনী কীৰ্তন
 জীহেম প্ৰভা গোস্বামীৰ—
 ৬৬। বিদ্যা নাম
 ৬৭। কালি আৰু আজি
 ৬৮। আশীৰ্বাদ
 জজোবান ষাটনীয়াৰ—
 ৬৯। টোল বৃদ্ধ আৰু ভালব
 মানিতা
 ৭০। পকা গুজাব—
 ৭০। অমাদি কবতি
 ৭১। যুহুং বৈভবাজ বৰষুণী
 নিদান
 ৭২। সৰু ব্যাধি মূল মন্ত্ৰ
 ৭৩। দুখ ভঙ্গা মন্ত্ৰ
 ৭৪। বাজমুহিনী মন্ত্ৰ
 ৭৫। নিগণি বহুৱাৰ—
 ৭৫। বহুৱা চৰিত
 জীকৈলাস চন্দ্ৰ গোস্বামী বি-এৰ—
 ৭৬। কণিকা
 ৭৭। জিলিঙ্গনি
 ৭৮। আলহী লবৰ যাজী
 ৭৯। অজ্ঞানিমূলক
 ৮০। উন্নৈ. ৭ বিদ্যালিহ

কিতাপ পোৱাৰ ঠিকনা—

ধলৰ সত্ৰ পুথি ভঁৰাল

পোঃ ধলৰ সত্ৰ, যোৰহাট।